

T.C.  
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI  
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER YÜKSEK LİSANS  
PROGRAMI

Sivil Toplum Kuruluşlarının Kadın Cinayetleri ile  
Mücadelede Rolü

Yüksek Lisans Tezi

Hilal Ahmetoğlu

200019896

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ayşem Biriz Karaçay

İstanbul, 2022

**T.C**  
**İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ONAY SAYFASI**

Yüksek lisans öğrencisi **Hilal Ahmetoğlu**’nun “**Sivil Toplum Kuruluşlarının Kadın Cinayetleri ile Mücadelede Rolü**” konulu tez çalışması jürimiz tarafından ..... Yüksek Lisans tezi olarak (oybirliği / oyçokluğu) ile başarılı bulunmuştur.

Hilal Ahmetoğlu

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi: Ayşem Biriz Karaçay

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Deniz Sert

Jüri Üyesi: Doç. Dr. İlke Civelekoğlu

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamiyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Hilal Ahmetoğlu

## Özet

Kadınlar yüzyıllar boyunca kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğin son bulması için mücadele etmiştir. 19.yüzyılda başlayan feminizm, kadın ve erkek eşitsizliğinin toplumsal, sosyal ve hukuki olarak son bulması için ortaya çıkan bir ideoloji olarak nitelendirilmiştir. Feminizm öncesi kadınlar erkeklerle eşit haklara sahip olmadıklarından insan yerine konmamış en basit örnekle kamusal alanda sigara içmeleri dahi yasaklanmıştır.

Kadınlar feminizm ile erkeklerle eşit haklara sahip olmuş ve ilk olarak seçme ve seçilme hakkı talebinde bulunmuşlardır. Seçme ve seçilme hakkı olmayan kişilerin insan sayılmadığı dönemde bu hakka sahip olmak kadınlar için öncelik haline gelmiştir. Kadınların bir sonraki talebi toplumsal, sosyal ve hukuki olarak erkeklerle eşit haklara sahip olmak olmuştur.

Kadınların hak arama süreci sadece kadın erkek eşitliği ile kısıtlı kalmamış olup kadınlar dünyanın her yerinde kadına yönelik şiddet ile mücadele etmişlerdir. Sadece fiziksel değil psikolojik, ekonomik, cinsel şiddet ile de karşı karşıya kalan kadınlar aile içi ve kamusal alanda şiddete maruz kalmakta hatta şiddetin sonucu cinayete kadar varabilmektedir.

Bu çalışmada şiddet kavramı ve türleri anlatıldıktan sonra kadına yönelik şiddet, Türkiye’de kadına şiddete yönelik çalışmalar anlatılmış, STK’ların kadına yönelik şiddette suçluların cezalandırılması sürecinde etkin rolleri kamuoyunda ses uyandıran cinayet haberleri ile incelenmiştir. Kadına yönelik şiddet ile mücadelede 6284 sayılı Kanunun etkin kullanılmasına karşı uygulanan cezalarda caydırıcı cezalar görülmemektedir. Fakat özellikle Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu gibi STK’ların etkin rolü ve eylemleri ile kamuoyunda yankı uyandırılarak cezalarda indirim uygulanmadığı yapılan araştırmalarda tespit edilmiştir.

*Anahtar Kelimeler; Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet, Sivil Toplum Örgütleri*

## **Abstract**

For centuries, women have struggled to end the inequality between men and women. Feminism, which started in the 19th century, has been described as an ideology that emerged for the social and legal of inequality between men and women. Since pre-feminist women did not have equal rights with men, they were forbidden to even smoke in public, for the simplest example, which was not considered human.

With feminism, women had equal rights with men and first demanded the right to vote and be elected. In a period when people who do not have the right to vote and to be elected were not considered human, having this right became a priority for women. The next demand of women was to have equal rights with men socially and legally.

Women's rights-seeking process was not limited to the equality of women and men, but women have struggled with violence against women all over the world. Women who are faced with not only physical but also psychological, economic and sexual violence are exposed to domestic and public violence, and even as a result of violence can lead to murder.

In this study, after the concept of violence and its types are explained, violence against women, studies on violence against women in Turkey are explained, and the active roles of NGOs in the process of punishing criminals in violence against together with the murder news that aroused public interest. There are no deterrent penalties applied against the effective use of Law No. 6284 in the fight against women. However, it has been determined in the researches that the effective role and actions of NGOs such as the We Will Stop Femicide Platform have not been reduced by resonating with the public.

*Key words: Violence, Violence Against Women, Civil Society Organizations*

## TEŞEKKÜR

Hayatımın her döneminde bana koşulsuz destek olan sevgili aileme, anneme, abime ve kız kardeşime bana olan tüm yardımları ve katkıları için, tüm sabırları için teşekkür ederim.

Tezi yazma süresi boyunca her düşüşümde beni ayağa kaldıran ve sonsuz desteklerini benden esirgemeyen en yakın arkadaşlarıma ve yanımda olan tüm arkadaşlarıma en büyük içtenliğimle teşekkür ederim.

Ve sevgili babacığım.

Bu tezi yazmaya başladıktan kısa bir süre sonra, 2021 Nisan'da seni kaybettim ve bunun derin üzüntüsü hep içimde taşıyorum. Sahip olduğum, olacağım tüm başarılar senin için. 27 yıllık hayatımda bana sunduğun tüm olanaklar için, beni el üstünde tuttuğun için ve kendi ayakları üzerinde durabilen güçlü, bağımsız, dürüst bir insan olarak yetiştirdiğin için sana minnettarım ve çok teşekkür ederim. Seni çok seviyorum ve hep çok seveceğim. Seni çok özliyorum, özlemeye de devam edeceğim. Kalbim hep seninle olacak. Tek dileğim hayatta olduğum müddetçe seni gururlandırmak ve başarılarımla mutlu olman. Bir gün elbet buluşacağız.

Son olarak tüm kadınlara. Hayat şartlarının dünyanın her yerinde bizim için daha adil olmasını diliyorum. Tek bir kirpiğimizin dahi yere düşmemesini dilerim.

## İÇİNDEKİLER

|                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Özet.....                                                                     | iv  |
| Abstract.....                                                                 | v   |
| İÇİNDEKİLER.....                                                              | vii |
| GİRİŞ.....                                                                    | 1   |
| 1. ŞİDDET KAVRAMI.....                                                        | 4   |
| 1.1 Şiddet Nedir.....                                                         | 4   |
| 1.2 Şiddet Çeşitleri.....                                                     | 5   |
| 2. KADINA YÖNELİK ŞİDDET.....                                                 | 9   |
| 3. TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE.....                           | 14  |
| 4. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SİYASİ BOYUTU.....                                 | 17  |
| 4.1 Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal Eylem Planları...24       |     |
| 4.1.1 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Ulusal Eylem Planı (2007-2010)..24   |     |
| 4.1.2 6284 Sayılı Kanun.....27                                                |     |
| 4.1.3 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015).....30  |     |
| 4.1.4 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020).....31  |     |
| 5. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ KADIN CİNAYETLERİNİN<br>ÖNLENMESİNDE ROLÜ..... | 33  |
| 5.1 Mor Çatı.....                                                             | 35  |
| 5.2 Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV).....                                   | 36  |
| 5.3 Kadınlara Hukuki Destek Merkezi KAHDEM).....                              | 36  |
| 5.4 Kadın Meclisleri.....                                                     | 36  |
| 5.5 İMDAT – Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Merkezi.....                     | 37  |
| 5.6 Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu.....                           | 37  |

|                                                                                                                           |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 6.MEDYADA YANKI UYANDIRAN CİNAYET HABERLERİ VE KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMUNUN DAVA SÜRECİNDE ETKİLERİ..... | 40 |
| 6.1 Problem.....                                                                                                          | 40 |
| 6.2 Amaç.....                                                                                                             | 41 |
| 6.3 Önem.....                                                                                                             | 42 |
| 6.4 Araştırma Soruları.....                                                                                               | 42 |
| 6.5 Evren ve Örneklem.....                                                                                                | 43 |
| 6.6 Araştırmanın Sınırlılığı.....                                                                                         | 43 |
| 6.7 Araştırma Modeli.....                                                                                                 | 43 |
| 6.8 Verilerin Toplanması.....                                                                                             | 43 |
| 6.9 Örnek Cinayet Haberleri.....                                                                                          | 44 |
| 6.10 Sonuç ve Öneriler.....                                                                                               | 53 |
| KAYNAKÇA.....                                                                                                             | 57 |

## GİRİŞ

Şiddet insanlık tarihi boyunca insanlık için büyük bir sorun olmuş, kişiye yönelik tüm şiddet türleri için evrensel olarak çözüm yolları aranmıştır. Bir kişinin karşısındaki kişiye zarar verme, fiziki olarak ya da duygusal olarak o kişiyi kasıtlı olarak incitmek şiddet eylemi olarak adlandırılmaktadır. Şiddet evrensel bir kavramdır. Kişi sadece yaşadığı yerde değil dünyanın herhangi bir yerinde şiddete maruz kalabilmektedir. Şiddete uğrayan kişi sadece fiziksel olarak zarar görememekle beraber ruhsal olarak da zarar görmektedir ve sosyal hayatını etkilediği gibi bu durum iş hayatını da etkilemektedir.

Şiddet türleri arasında en yaygın görülen kadına yönelik şiddettir. Kadına yönelik şiddet oranı toplumdan topluma değişmekle beraber kadının hayatını büyük oranda etkileyen bir durumdur. Özellikle ataerkil toplumlarda kadına yönelik şiddet yaygın görülen bir olaydır. Ataerkil kavramı toplumda erkeğin sözünün geçmesi olarak da bilinmektedir. Erkek evin reisi olarak görülmektedir ve evin reisi olarak evin giderlerini sadece erkek karşılamaktadır. Kadının tek görevi ev işlerini yaparak eşine ve çocuklarına bakması olarak belirlenmiştir. Kadının söz hakkı olmadığı gibi eşini dinlemediği durumlarda şiddet görmesi ataerkil toplumlarda yaygın görülen bir durum haline gelmiştir.

Kadına yönelik şiddetin temelinde toplumsal cinsiyet eşitsizliği yatmaktadır ve kadınlar feminizm ile toplumsal cinsiyet eşitsizliğini büyük ölçüde yenmelerine karşın şiddete uğrama oranlarında düşüş görülmemektedir. Gücü yetenin, gücü yettiği kişiye uyguladığı fiziksel güç olan şiddet bir erkeğin bir kadına uyguladığı gücün fiziksel olarak kolay bir durum olduğunu gözler önüne sermektedir. Kadın şiddete uğradığında çoğu zaman hakkını aramamaktadır. Evde bekleyen, aktif bir iş hayatı olmayan kadının maddi gücünün olmaması karşısındaki kişiye karşı hakkını aramasını zorlaştırmaktadır.

Feminizm kadın ve erkek eşitliğini sağlamasına rağmen günümüzde toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadın-erkek eşitsizliğinden söz etmekteyiz. Kadına yönelik şiddetin son bulması için ilk olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması gerekmektedir. Kadına yönelik şiddet evrensel bir olay olduğundan özellikle Birleşmiş Milletler tarafından çeşitli toplantılar ve kongreler düzenlenmiş, dünyanın birçok

yerinde kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve farkındalık yaratmak adına çalışmalar düzenlenmiştir.

Türkiye’de ise kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair ilk olarak 4320 sayılı Aile İçi Şiddetin Korunmasına Yönelik Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu Kanundaki eksiklik sadece aile içi şiddeti önlemesidir. Aile olmayan, erkek arkadaşından şiddet gören ya da boşanan kişi bu Kanun kapsamında korunmamaktadır. Kanunun eksik olması yerine başka Kanunlar, çalışmalar gelmesi gerektiği fikrini doğurmuştur çünkü kadına yönelik şiddet oranlarında bir artış görülmektedir ve kadınlar sadece aile içinde şiddet görmemektedir. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi adına Ulusal Eylem Planları düzenlenmiş, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır. Özellikle kız çocuklarının okula gitmesi için kampanyalar düzenlenmiş, bilinçli anne-baba yetiştirebilme adına eğitimler verilmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliğine dair olumsuz olgular Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ders kitaplarından çıkartılmıştır.

6284 sayılı Kanun ile İstanbul Sözleşmesi hazırlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu çalışmalar ile kadına yönelik şiddet sadece aile içi şiddet konumundan tamamen çıkartılmıştır. Kişinin kimden şiddet gördüğü önemsenmeksizin Kanun kapsamında koruma altına alınmıştır. Fakat 6284 sayılı Kanun yürürlükte olmasına rağmen kadına yönelik şiddet olaylarında bir azalma görülmemektedir. Bu konuyla ilgili tezimizin asıl kısmı olan STK’lar çalışmalar yürütmektedir.

Gönüllülük esasına bağlı ve özerk olarak faaliyet gösteren STK’lar Türkiye’de özellikle kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği konularında aktif olarak çalışmalar yürütmektedir. Kadına yönelik şiddetin son bulması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için feminizm ilkelerinin uygulanması, toplumda farkındalık kazandırılması gerektiğini belirtmektedir.

STK’lar sadece çalışmalar yürütmemekle beraber, Mor Çatı gibi kadın sığınma dernekleri kadınların şiddet gördükten sonra ya da şiddet görme tehlikesi olduğu durumlarda bir sığınmaevine yerleştirerek güvenli bir ortamda barınmalarına olanak sağlamaktadır. Mağdur kişiye rehabilitasyon, psikolojik destek verip ekonomik olarak kendi ayakları üzerinde durabilmesi için yönlendirme yapabilmektedir.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu ise aktif olarak kadına yönelik şiddet ve cinayet davalarında kamuoyu oluşturarak farkındalık yaratıp suçlunun iyi hal ve tahrik

indiriminden yararlanmaması adına çalışmalar yürütmektedir. Faaliyetlerini Twitter üzerinden duyuran topluluk yer ve saat belirleterek kamuoyu yaratmak için insanları bir araya getirmektedir. Çalışmalarında farkındalık yaratan ve başarılı olan STK, günümüzde birçok kadın cinayetinde suçlunun ağır ceza almasında etkili olmuştur. Günümüzde kadına yönelik cinayet ve kadına yönelik şiddet oranları azalmamakla beraber, toplumsal cinsiyet eşitsizliği yaygın olarak görülmektedir.

# 1.ŞİDDET KAVRAMI

## 1.1 Şiddet Nedir

Kadına ve insanlığa yönelik şiddet konusundan bahsetmek için öncelikle şiddet kavramını ve şiddete neden olan durumları da açıklamak gerekmektedir. Şiddet çok geniş bir olgu olmakla birlikte birçok neden ile açıklanabilmektedir. Şiddet sadece fiziksel olarak değil bir kişiye yönelik ekonomik, psikolojik, cinsel ve sosyal şiddet olarak da karşımıza çıkmaktadır. İnsanlık tarihiyle birlikte ortaya çıkmış olan şiddet olgusu, birçok bireysel ve toplumsal öge ile birlikte karmaşık bir yapı ortaya koymaktadır (Kocacık, 2001). Kişinin yaşadığı şiddet iş hayatını, aile hayatını etkilemekle birlikte sosyal hayatında da sorun yaşayarak insanlardan uzaklaşmaktadır. Bu durum kişinin hayatında çözülemeyecek sorunların başlangıcını oluşturmaktadır. Özellikle ataerkil toplumlarda kadınların yaşadığı şiddet tüm hayatlarını korku, endişe ve çaresizlik içinde geçirmelerine neden olmaktadır. “Kızını dövmeven dizini döver” gibi atasözleriyle büyüyen erkek kadına şiddet uygulayarak hakimiyet kurmaya çalışmaktadır. Bu tarz sözler ve eylemler kadına yönelik şiddetin meşrulaşmasına zemin hazırlamaktadır. Çünkü kişi evlendiği zaman eşine, baba olduğu zaman kızına yönelik şiddeti doğru bulmaktadır. Sözü dinlenmediğinde, dedikleri yapılmadığında şiddet uygulaması gerektiğini düşünmektedir.

“Dünya Sağlık Örgütü ve ortaklarının yayınladığı bir çalışmaya göre son 10 yılda kadına yönelik şiddet tüm dünyada ve her kültürde görülen bir hastalık hali olmaktadır. Dünyadaki kadınların üçte biri yani 736 milyon kadın fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalmaktadır. DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus “kadına yönelik şiddet COVID-19 pandemisiyle durumları kötüleşen milyonlarca kadın ve ailelerine zarar veriyor. Ama COVID-19’un aksine kadına şiddeti aşı ile durdurmak mümkün değil” yorumunu yapmaktadır.

“(turkey.un.org)

Şiddet insanlık tarihi ile ortaya çıkmış, insan davranışlarının bir sonucu olarak ortaya konmuş bir olgu bağlamında değerlendirilmektedir. Şiddet evrensel bir kavram olmakla birlikte sadece yaşadığımız ülkede değil dünyanın birçok yerinde kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve erkeklerin kısaca tüm insanlığın yaşayabildiği bir durum olarak değerlendirilmektedir. Şiddet; bir kişiye maddi, manevi ya da fiziki olarak zarar vermek

için başvurulmuş bir yöntemdir. Av. Orhan Özbey şiddeti “Bilinçli olarak bir kişiye ya da kişilere üstünlük kurma amacıyla zarar verici hareketlerin tümü” olarak tanımlamaktadır (Özbey, 2012).

Şiddet eylemi gerçekleştiren bireylerin psikolojik değerlendirmesi yapıldığında bu bireylerde kendini eksik hissetme, kendini güvende bulmama ve saygı ve sevgi olgularının eksikliğini yaşadıkları görülmektedir. Birey en temel eğitimi ve tüm bu süreçleri ilk olarak ailede gördüğünden, aile, çoğu zaman şiddetin beslendiği ve uygulandığı yer olarak görülmektedir. Babasının annesine şiddet uyguladığını gören bir çocuk annesinin bir hatası yüzünden bu durumu yaşadığı varsayarak durumu kendi içinde meşrulaştırmaktadır. Bir çocuğun rol model olarak ailesini seçmesi de aynı eylemlerini kendisinin de yapabileceği durumunun önünü açmaktadır. Bu nedenle şiddet kavramı temel olarak ailede başlayıp, toplum tabakasının tamamına yayılmaktadır. Özellikle aile içi şiddet yoğun olarak görülmektedir. Aile içi şiddette şiddet gören taraf genellikle kadın olduğundan şiddet kavramı araştırılırken konunun temeli kadına yönelik şiddete dayanmaktadır. Kadına yönelik şiddet üzerine araştırma yaparken, öncelikle şiddet kavramının ve şiddetin ne olduğunun, nasıl ortaya çıktığının bilinmesi, şiddet türleri hakkında araştırma yapılması gerekmektedir.

## **1.2 Şiddet Çeşitleri**

Şiddet, egemen olan gücün göstermiş olduğu bir tepkidir (Şahbaz, 2020). Şiddeti sadece bir insana yapılan fiziksel zarar olarak görmek şiddet kavramının daralmasına yol açmaktadır. İnsanlar sadece fiziksel zarar görmemektedir. Şiddet kavramını bireye uygulanmış şekline göre belli başlıklar şeklinde sınırlandırabiliriz; fiziksel, ekonomik, psikolojik ve cinsel şiddet. Aynı zamanda şiddete maruz kalan grupları sınıflandırmak istersek şu başlıklardan yararlanabiliriz; Kadına yönelik, çocuğa yönelik, yaşlıya yönelik, kardeşler arası, flört, LGBT, mülteci ve kişinin kendisine yönelik uyguladığı şiddet olarak sınıflandırabiliriz. (morcati.org)

### **a) Fiziksel şiddet**

Şiddet çeşitleri incelendiğinde en çok karşılaşılan şiddet türü fiziksel şiddettir. Özellikle son yıllarda olmak üzere kadına yönelik fiziksel şiddet durumu sık sık yaşanmaktadır.

Bu şiddet türünde kişi, fiziki olarak kendisinden daha zayıf birine fiziki bir müdahalede bulunarak zarar vermektedir. Yücel Can ve Özge Güvel'e göre fiziksel şiddet, bedensel güce dayanan şiddettir (Can ve Güvel, 2018). Fiziksel şiddette amaç, fiziksel güç kullanarak karşısındaki insana zarar vermek, dövmek, hırpalamaktır. Fiziksel şiddet sonucu ölüm ile karşılaşılacak durumlar da görülmektedir. Buradaki durum bireye fiziksel acı vermektir. Bunu kişi kendi gücüyle de yapabileceği gibi bir cisimle de karşısındaki kişiye zarar verebilmektedir. Özellikle kadınlar eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Fiziksel olarak değerlendirildiğinde erkekler birçok kadından daha gelişmiş yapıda olduğu için kadının bu durumda karşı koyması zor bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Bedensel güç veya üstünlük, bir şiddet aracı olarak kadını kontrol etmek, denetlemek, küçük düşürmek, aşağılamak veya cezalandırmak amacıyla kullanılıyorsa "fiziksel şiddet" söz konusudur. Bu şiddet biçimi, fiziksel üstünlük kurarak, bedene temas ederek ya da eşya kullanarak uygulanabilir. (morcati.org.tr)

2008 yılında TÜİK tarafından kadınların uğradığı fiziksel şiddete yönelik bir araştırma çalışması yapılmıştır. Bu çalışmaya göre evli olan kadınların yaşamının herhangi bir döneminde eşi tarafından fiziksel şiddete uğrama oranı (%39.3), son 12 ayda (%9.9) olarak saptanmıştır. Yine yaşamının herhangi bir döneminde bir evli kadının eşi tarafından yüzüne tokat atma ya da bir şey fırlatma şiddet oranı (%37.0), itme ya da tartaklama (%19.4), yumrukla vurma (%14.8) olarak saptanmıştır. Boşanmış ya da ayrı yaşayan kadınların eski eşleri tarafından fiziksel şiddete uğrama oranı 278 kadın arasında yapılan çalışmada (%72.6), halen evli olan kadınların ise 10.100 kadın arasında yapılan çalışmada (%37.8) olarak saptanmıştır. (biruni.tuik.gov.tr)

## **b) Ekonomik şiddet**

Kadına yönelik şiddet olayında en yaygın gördüğümüz bir diğer şiddet türü ekonomik şiddettir. Veda Bilican Gökkaya'ya göre "Kadının ekonomik anlamda sömürülmesi ilk aile içinde başlar. Toplumsallaşma sürecinde ezik olmaya, verilenle yetinmeye alıştırılan kız çocukları eğitimden yoksun bırakılarak, çalışma yaşamına sokulmamaktadırlar" (Gökkaya, 2011). Ekonomik şiddet bir kişinin maddi üstünlük kurması anlamına gelmektedir. Bir kişi karşısındaki kişiyi maddi durumunu o kişiyi denetlemek, kontrol altına almak, küçük düşürmek ya da zor durumda bırakmak için kullanıyorsa bu durum ekonomik

şiddet olmaktadır. En yaygın görülen ekonomik şiddet türleri kadının çalışmasına ya da çalıştığı iş yerinde yükselmesine engel olmak, birikimine el koymak, kişiye kendisi için kredi çektmek, düşük miktarlarla günlük hayatını idare etmesine neden olmak gibi durumlar olarak görölmektedir.

Ekonomik şiddetten kastettiğimiz kadının birey olarak kendi ekonomik özgürlüğünü ele alması ya da erkeğin ekonomik gücünün kadından yüksek olması, elde edilen gelirden kadına az pay vermesi veyahut kadının gelirine el koyması olarak değerdendirebiliriz. Örneğin; ekonomik gücü daha iyi olan taraf erkek ise eğer kadına sağladığı ekonomik şartlarda kadın yetinemediğini dile getirirse şiddet uygulamaktadır. Ortak kazanım olan mülklerde kadına baskı uygulayarak tapunun kendi üzerine olmasını sağlayabilmektedir. Ekonomik şiddette erkek çoğu zaman kadının çalışmasını da istememektedir. Çünkü kadına cep harçlığı vermek, sinirlendiğinde cep harçlığını kesmek eylemi erkek açısından rahatlatıcı bir şiddet eylemidir fakat tüm bu bahsettiklerimiz ekonomik şiddettir. Ekonomik özgürlüğe sahip olan bireyler de ekonomik şiddete uğrama oranı daha düşüktür. Özellikle imkanlarımızın dağılımında sorun yaşanan ve gelir eşitsizliğinin yüksek görüldüğü toplumlarda ekonomik şiddet daha fazla görölmektedir.

### **c) Psikolojik şiddet**

Günlük hayatta en çok karşılaştığımız şiddet türü psikolojik şiddettir. Duygusal ya da psikolojik şiddet, bireyin iç dünyasına yönelik saldırıları içeren şiddet türüdür. Bu şiddet türünün en önemli özelliği diğer şiddet türlerine göre çok belirgin kanıtlar sunmamasıdır (Tuzcu, 2020). Diğer şiddet türlerinden en belirgin farkı gözle görülür, fiziki bir kanıt sunamamaktadır. Psikolojik şiddetin temelinde duygusal yıkım söz konusu olduğundan özellikle kadınlar, yaşlılar ve çocuklara uygulanan psikolojik şiddette ağır travma görülebilmektedir. Aile bireylerini ve kişinin değer verdiği olguları eleştirme, kişinin sosyal çevresine müdahale etme ve onu sosyal çevresi içinde utandırma, sevgi ve ilgi göstermeme, hakaret etmek, hor görmek, azarlamak psikolojik şiddet olarak adlandırılmaktadır. Psikolojik şiddette daha çok sözel şiddet görölmektedir. Kişi, karşısındaki kişiyi söz ve hareketleri ile düzenli olarak rahatsız edip, onu korkutabilmektedir. Cezalandırmak için kişiyi huzursuz edebilmektedir. Kişinin temel ihtiyaç taleplerini reddedebilmektedir. Sözel ve fiziksel saldırılarla kişiyi yıldırmaya

çalışıp, onu yalnız bırakabilmektedir. Kişi, psikolojik şiddet uygulamaya uzun süre devam etmesi takdirinde karşısındaki kişiyi suça sürüklemektedir. Birey aile içinde, sosyal hayatında psikolojik şiddete uğrayabilmektedir. Psikolojik şiddet evde, iş yerinde, okulda kişinin tüm sosyal alanında görülebilmektedir. İş yerinde insanlar yöneticilerinden baskı görerek, mobbinge maruz kalabilmektedir. Cem Baykal’a göre mobbing “Mobbing işyerindeki bir çalışanın ya da bir grubun diğer çalışan ya da çalışanlar tarafından duygusal anlamda taciz edilmesi, hakarete uğraması ve çalışamaz duruma getirilmesidir”. (Baykal, 2014)

#### **d) Cinsel şiddet**

Cinsel şiddet, her türlü cinsellik içeren şiddet biçimlerini ifade eder ve çoğu zaman içinde fiziksel şiddeti de bulundurur (İstanbul Bilgi Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık Birimi). Kişinin istemediği kendi kontrolü dışında olan birliktelik için cinsel şiddet ifadesini kullanabiliriz. Evlilik içi istem dışı birliktelik, kadının isteği dışında cinsel birlikteliğe zorlanması, kişinin eşi, abisi, babası, herhangi bir akrabası ya da tanımadığı bir insan tarafından cinsel istismara maruz bırakılması, bir kadının cinsel obje olarak görülmesi ve adlandırılması da cinsel şiddet tanımına girmektedir. (morcati.org) Şiddet unsurları arasında konuşulması ve ifade edilmesi en zor şiddet türü cinsel şiddet olarak görülmektedir. Kişi yaşadığı cinsel şiddeti çok geç ifade edebildiği gibi, hiçbir zaman ifade etmeyip yaşadığı psikolojik durumu kendi içinde de çözmeye çalışmakta veya çözmek zorunda bırakılmaktadır. Özellikle evlilik içinde yaşanan cinsel şiddet toplum nezdinde konuşma unsuru olarak görülmemektedir. Çünkü evlilik içi yaşanan durum, evlilik sebebiyle toplum tarafından meşrulaştırılmaktadır.

Kadınlar sadece aile içinde değil, çalıştığı iş yerinde, yürüdüğü bir sokakta da sözlü ve fiziki cinsel şiddete maruz kalmaktadır. TÜİK tarafından 2008 yılında yapılan bir araştırmada evli olan herhangi bir kadının eşi tarafından gördüğü cinsel şiddet oranı %15.3, son 12 ayda ise %7 olarak saptanmıştır. Evli olmayan 12,795 kadın arasında yapılan araştırmada 15 yaş üstü kadınların %3.3 oranı tanımadığı kişi tarafından cinsel şiddete maruz kalmaktadır. %17.8 ise fiziksel cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Şiddet uygulayan kişilerin oranları baba (%2.4), ağabey (%1.5), erkek akraba (%29.6), yabancı (%41.6) olarak saptanmıştır. (biruni.tuik.gov.tr)

## 2. KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Yukarıda şiddet nedir bölümünde belirtildiği gibi şiddet; bir kişiye maddi, manevi ya da fiziki olarak zarar vermek için başvurulmuş bir yöntemdir. Sadece Türkiye özelinde değil dünyada da birçok kadın eşi, kardeşi/ağabeyi, erkek arkadaşı, flörtü, akrabaları ya da bir başka kadın tarafından şiddete uğramaktadır. Türkiye özelinde bakacak olursak özellikle son yıllarda kadına yönelik şiddet ve cinayet oranlarında artış görülmektedir. Sadece kadınlar değil, çocuklar da şiddete uğramakla beraber erkeklere uygulanan şiddet ve cinayet oranları da yüksektir. Akkaş ve Uyanık kadına yönelik şiddeti “Kadına yönelik şiddet, temel hakların ve özgürlüklerinin ihlali olup, kadınlar ve erkekler arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan önemli bir sorundur” olarak değerlendirmektedir (Akkaş ve Uyanık, 2016).

Kadına yönelik şiddet nedenlerini ana başlıklar olarak şöyle sıralayabiliriz; toplumsal, psikolojik ve biyolojik nedenlerdir (Sayar, 2015). Toplumsal sebepler ataerkil toplumlarda görülür. Bu yüzden toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Ataerkil olmayan toplumlarda kadın-erkek eşitsizliği en düşük düzeyde görüldüğünden toplumda yaygın olan bir şiddet kültürü bulunmamaktadır. Bu durum toplumların sahip oldukları özellikler ve kültürle açıklanmaktadır. Ataerkillik diğer dünya ülkelerine kıyasla ülkemizde daha baskın görülmektedir. Toplumda erkeğin evin reisi, ailenin baskın üyesi olduğu düşüncesi hakimdir. Bu sebeple de özellikle aile içi şiddette erkeği kadına şiddet uygulaması ataerkil düzenle açıklanabilmektedir. Erkek evin reisi olarak baskın durumda olması gerektiğinden, sözünün dinlenebilmesi adına eşine şiddet uygulayabilmektedir. Nitekim ailede otoritesini sağlayamayan erkek şiddet eylemini daha da artırıp cinayete sebebiyet verebilmektedir. Duruma kadının açısından bakacak olursak bazı kadınlar bu duruma tepki gösterirken birçok kadın söz dinlemediği için bu şiddeti hakettiğini düşünmektedir. Çünkü yukarıda da belirttiğimiz gibi toplumsal olgularda ataerkillik düzen sebebiyet getirdiği için, evin reisinin sözünün dinlenmemesinin bir cezası olması gerektiği düşünülmektedir. Şiddet aile içinde uygulandığı zaman en büyük yıkımı kadın yaşamaktadır. Fakat etkilenen sadece kadınlar olmamaktadır çünkü kadına uygulanan şiddetten çocuklar da etkilenmektedir. Tanık olan çocuklarda bu durum travma olarak yer etmektedir (Sargın, 2010-2012). Aile içi şiddette sadece fiziksel şiddetten söz etmemek gerekir. Kadınlara yönelik

duygusal, cinsel, ekonomik şiddette uygulanabilmektedir. Örneğin; ataerkil düzende kadının iş hayatında değil evde olması gerektiği kültürü toplumda hâkim olduğundan birçok kadın aktif olarak çalışmamaktadır. Hayatını evde geçiren bir kadının geçinebilmesi için eşinden para alması gerekmektedir ve eşi, onu cezalandırmak için kendisine para vermeyerek onu ekonomik şiddete maruz bırakmaktadır. Bir nevi zor durumda kalan kadın için yetersizlik hissi duygusal şiddete de neden olmaktadır.

Biyolojik nedenlere bakacak olursak biyolojik nedenlerde bahsedilmek istenen erkeklik hormonları olarak belirtilmektedir. Psikolojik nedenler ise kişinin hayattan beklediğini alamama, işte ya da özel hayatında yaşadığı stres, ekonomik nedenler, baskı ortamı, ani değişiklikler sebep olabilmektedir. Özellikle ataerkil toplumlarda erkek evin reisi konumuna getirilerek üzerine büyük sorumluluk yüklenmektedir. Bu sorumluluğun altında ezilen erkek ya da başka bir açıdan bakarsak üstüne yüklenen sorumluluğu yeterli kadar yerine getiremeyen kişi yaşadığı bunalımı ailesinden çıkarabilmektedir. Bu durum da sonuç olarak aile içi şiddeti doğurmaktadır. Şiddet öğrenilebilen bir olgu olduğundan bir kişinin çocukluğunda gördüğü şiddet ya da annesine uygulanan şiddete tanık olarak büyüdüğünde aynı şiddeti bir başkasına uygulamaktadır. Bu da psikolojik şiddete örnek olarak gösterilebilir (Sayar, 2015).

Yukarıda bahsettiğimiz durumlar her ne kadar şiddet için bir bahane aranması gerekme de kadına yönelik uygulanan şiddetin temel nedenlerini ortaya sunmak için belirtilmiştir. Şiddet eylemini nedenlerinden bağımsız olarak incelemek ve değerlendirmek gerekir. Bireyler etkileşim kurdukları çevrelerinden etkilenmektedir. Bu etkileşim bireylerin hareketlerine de yön vermektedir. İnsanlar doğdukları andan itibaren çevreleri ile etkileşime girip belli bir yaşa gelene kadar eğitim görmektedir. Kişiliğin, eğitimin temeli aile olarak varsayılmaktadır. Birey aile evinde doğar ve çocukluğunu, büyüme evresini ailesiyle geçirmektedir. İlk eğitimini aileden almasından ötürü bir noktada karakterini ailesinin kişiye olan davranışı belirlemektedir. Aile ile başlayan eğitim arkadaş çevresi, okul çevresi ile devam etmektedir ve gelişen teknoloji ile kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması kişinin birden fazla kişiyle iletişimde olup etkilenme ihtimalini artırmaktadır.

İnsan yapısı ve doğası gereği çevresindeki insanlardan etkilenmektedir. Fakat şiddet durumunda en yaygın gördüğümüz durum aile içi şiddettir ve aile içi şiddette çevredeki etkiden ziyade ataerkil toplumun dayattığı kadın erkek eşitsizliğini sonuçlarını

görmekteyiz. Aile içi şiddete geçmeden önce kadınlara yönelik şiddet durumuna bakacak olursak bir kadın günümüz Türkiye’inde hiç tanımadığı bir kişiden de şiddet görebilmektedir. Örneğin haber sayfalarına göz gezdirdiğimizde okuldan çıkıp evine giderken bindiği minibüs şoförünün kendisine taciz etmesini engellemeye çalışırken öldürülen Özge Can Aslan, özel ders verdiği bale dersi çıkışı evine yürürken apartman girişinde öldürülen Ceren Özdemir, Bir Hukuk fakültesinin araştırma görevlisi kadrosunda bulunan ve bir öğrenciyi kopya çektiği için uyardıktan sonra, öğrencisi tarafından öldürülen Ceren Damar Şenel, bir eğitim için İstanbul’a gelen ve bir akşam vakti samuray kılıcıyla defalarca kere bıçaklanarak öldürülen mimar Başak Cengiz haberlerde, gazetelerde okuduğumuz, izlediğimiz tanımadığı insanlar tarafından öldürülen birkaç isimden sadece biridir. Kadınlar sokakta yürürken giydikleri kıyafet yüzünden ya da sırf yalnız oldukları için tanımadıkları biri tarafından fiziksel şiddete maruz kalabilmektedir. Cinsel şiddete maruz kalıp travma yaşayabilmektedir. Bu tarz durumlar toplumdaki kültürün etkileşiminden doğmaktadır.

Ataerkil toplum olan Türkiye’de bir kadının açık giyinmesi ya da akşam vakti tek başına dışarıda olması tanımadığı bir erkek tarafından şiddete ya da tacize uğraması toplum tarafından meşru görülmektedir. Çünkü kadın kültür gereği pasif konumda olmalıdır ve giyim tarzına her zaman dikkat etmelidir. İş hayatında erkekten daha üstün olmamalıdır ya da bir konuda uyarılıyorsa bunu mutlaka dikkate almalıdır. Çünkü dikkate almadığı durumlarda şort ile otobüse bindiği için yumruk yiyen, hakaret yiyen genç kızlarımızı haberlerde defalarca kere gördüğümüz gibi görmeye de devam edebileceğimiz düşüncesi hâkim kılınmaktadır. Fakat tüm bunların gölgesinde es geçilen fakat hiç unutulmaması gereken şey aslında herkesin bir yaşam hakkı olduğudur. Çünkü yaşam hakkı kişinin fiziksel ve biyolojik olarak sağlıklı bir şekilde doğması, hayatını devam ettirmesi ve başka kişilerinin özgürlük alanına girmemesini de beraberinde getirmektedir. Kişinin yaşam hakkı tamamen kamusal alanda devlet kontrolünde sağlanmalıdır. Kamusal korumada kişi şiddetin önlenmesini ve yaşam alanına duyulan saygının korunmasına yönelik tüm tedbirleri devletten talep etmektedir. Devlet bu hakkın kullanılmasında gerekli tüm korumayı sağlamak zorundadır. Tüm bu haklar eşit bir şekilde tüm toplumu ilgilendirmektedir. Özellikle laik ülkelerde tüm kişilerin yaşam hakları ve kişilik haklarına saygı gösterilmektedir. Biz de laik bir ülkede yaşadığımız için kişilerin giyim tarzı, düşünceleri, yaşam

biçimleri bir şiddet ya da hakaret unsuruna neden olmamaktadır. Hiçbir neden şiddetin meşrulaştırılması için bir etken olmamakla beraber laik düzen bunu tamamen ortadan kaldırmaktadır fakat tekrar belirteceğimiz gibi, ataerkil düzen bunların hepsini bir kenara bırakıp kadın erkek eşitsizliğini şiddet ile meşrulaştırmaktadır.

Kadına şiddetin en yaygın görüldüğü yer aile içi şiddettir. Aile içi şiddet kadına uygulanan şiddetin, cinayetlerin en sık görüldüğü yer olması sebebiyle detaylıca incelenmelidir. Bir insan ilk eğitimini doğup büyüdüğü evden, ailesinden almaktadır. İlkokula başlayacakları güne kadar aileleri ile vakit geçiren çocuklar ailelerinden etkilenmektedir. Onların hareketlerini, davranışlarını ve bir noktada huylarını taklit etmektedir. Büyüdüğü evde annesine şiddet uygulandığı gören bir çocuk travma yaşayabilmektedir. Çünkü şiddet eyleminde tek etkilenen taraf şiddete uğrayan kişi olmamaktadır. Bu travmayla büyüyen bir çocuk şiddet eyleminin aslında meşru olduğunu, bir kişiye kızdığında ya da cezalandırmak istediğinde şiddet uygulamasında bir kusur bulunmadığını düşünmektedir. Kendisi de ileride aynı durumu eşine yaşatabilmektedir. Subaşı ve Akın'a göre kadına yönelik saldırgan davranışlar en sık genç evli erkeklerde görülür (Subaşı ve Akın). Zaten bir noktada şiddete eğilimi olan erkekler hayatlarındaki kadının kendilerine bağımlı olmalarını isterler. Kadının bağımsız olup iş hayatında aktif olması pek tercih ettikleri bir durum olmamaktadır. Bu durum kadının hayatında birçok sorun yaratmakla birlikte erkek egemenliği altına girdiğinde güvenli olduğunu düşündüğünden evinin duvarları arasında hapsolmaktadır.

Jandarma Genel Komutanlığı'nın 2008 yılında yayınladığı rapora göre; Türkiye genelinde eşi veya eski eşi tarafından fiziksel şiddete maruz bırakılan kadınların oranı %39 olarak saptanmıştır. Bu oran azımsanmayacak derece küçük olmamakla beraber kadınların aile içinde daha çok şiddete uğradığını da gözler önüne sermektedir. Yine aynı ilgili raporda kadınların aile içinde şiddete uğramasının nedenleri; kadın ve erkek arasındaki güç dengesizliği ve yukarıda bahsettiğimiz ataerkil düzenden ötürü yaşatılan şiddet durumu, kadınların ve çocukların bağımsız yasal ve sosyal statüleri olması gerekliliğini reddeden yasal ve kültürel kısıtlamalar, ekonomik kaynakların yokluğu olarak belirlenmiştir. Bu raporda da görüldüğü gibi kadınların ekonomik özgürlüğünün olmaması, ekonomi durumunun eşinden daha düşük olması da şiddete uğrama nedenleri arasında görülmektedir. Burada kadının erkeğe muhtaç olma durumu karşımıza çıkmaktadır. Yine aynı raporda kadına yönelik şiddetin devamlılığını sağlayan durumlar şu şekilde belirtilmiştir; Kültürel, Ekonomik, Yasal ve Politik nedenler. Örnek verecek olursak kültürel nedenler arasında; Erkeklerin üstün olduğuna dair inanışlar, ilişkilerde kadın ve

erkek rollerine yönelik beklentiler, şiddetin bir sorunu çözüm aracı olarak görülmesi, cinsiyete atfedilen rollerin kültürel tanımı sıralanabilir. Yukarıda da detaylı olarak bahsettiğimiz gibi ataerkil toplumlarda erkek evin reisi, kadın da ev işleriyle ilgilenmesi gereken kişiler olarak ayrıştırılmaktadır. Bu yüzden bu maddelerin hepsi ataerkilliğin temelini oluşturmaktadır. Ekonomik nedenler; Kadının ekonomik olarak erkeğe bağımlılığı, istihdama ve eğitime ilişkin kısıtlanmalar sayılabilir. Özellikle ülkemizin Doğu kesimlerinde kadınların ve kız çocuklarının okuma oranı erkeklere oranla daha düşüktür. Son olarak yasal ve politik raporlara bakacak olursak; Yasalarda ve/veya uygulamada kadınların yasal statüsünün düşük olduğu kabulü, kadınların yasal okur yazarlık oranının düşük olması, kadınların siyasette ya da medyada prestijli mesleklerde eksik temsili, kadınların politik bir güç olarak örgütlenmesinde sınırlılıklar (örneğin kadın cinayetlerini durduracağız platformunun her eyleminin polis engeli ile karşı karşıya kalması), mevcut politik sisteme kadın katılımının sınırlılığı olarak belirtilmektedir. (vatandas.jandarma.gov.tr) (5) Özellikle kadınların politik katılımının sınırlılığı en önemli nedenler arasında görülmektedir. Çünkü mevcut siyasal katılım oranlarını inceleyecek olursak şu anda mecliste kadın milletvekillerinin oranı %17,35 iken erkek milletvekili oranı %82,65 olarak görülmektedir. (tbmm.gov.tr)

### 3. TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE

Dünya’da kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik hareketler 1970’li yıllarda feminizm ile başlamıştır. Sadece Türkiye’de değil tarihsel olarak bakacak olursak kadınların hak arama evrimi Osmanlı Devleti dönemine dayanmaktadır. Batı’da kadınların yaşadıkları gelişmeler ve feminizm hareketi Osmanlı Devleti dönemine de yansımıştır.

II.Meşrutiyet döneminde fikir özgürlüğü ortamı oluşmuştur. Bu dönemde konuşmalar daha çok kadın üzerine yönelmiştir.

Türkiye’de ise 1980 yılına geldiğimiz zaman kadına yönelik şiddete dair adımlar atıldığını görmekteyiz. Kadına yönelik şiddete dair atılan ilk adım 1978 yılında yapılan “Dayağa Hayır” yürüyüşü olmuştur.

2000 yılında şiddete uğrayan kadınlar için ALO 183 *Kadın ve Çocuk Şiddet Hattı* etkinleştirilmiştir.

2004 yılında şiddete uğrayan kadınlar için Yeni Türk Ceza Kanunu kabul edilmiştir.

Kadına yönelik politikalarda yaşanan değişimin en önemli yansıması yasal alanda olmuştur. Anayasa’nın 10 uncu maddesine; 2004 yılında: “*Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.*” Hükmü; 2010 yılında ise ikinci fıkrasının sonuna: “*..., bu maksatla alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.*” İbaresini eklenmiştir. (Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, 2016)

2004 yılında, Anayasa’nın 90. Maddesine “*Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.*” Hükmü eklenmiştir (anayasa.gen.tr).

2005 yılında, yürürlüğe giren Belediye Kanunu “*Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.*” Hükmünü içermektedir (Resmî Gazete).

2005 yılında kadın ve çocuklar için koruma evleri faaliyete geçmiştir.

2005 yılında Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuş; Komisyon Raporunu takiben Temmuz 2006'da “Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet Hareketleri ile Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır. (Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, 2016)

2011 yılında İstanbul'da imzaya açılan Türkiye'nin ilk imzacı ve onaylayan olduğu *Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi* (kısa adıyla *İstanbul Sözleşmesi*) 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Madde1/1 uyarınca, Sözleşme'nin amacı, kadınları her türlü şiddete karşı korumak ve kadına yönelik şiddeti ve ev içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmak; kadına yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınları güçlendirme yolu da dahil olmak üzere kadınlarla erkekler arasında maddi (fiili) eşitliği sağlamak; ev içi şiddetin tüm mağdurlarının ve kadına yönelik şiddet mağdurlarının korunması ve bunlara yardım edilmesi için kapsamlı çerçeve, politika ve önlemler geliştirmek; kadına yönelik şiddeti ve ev içi şiddeti ortadan kaldırma amacıyla uluslararası işbirliğini yaygınlaştırmak; kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin ortadan kaldırılması için bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi maksadıyla kuruluşların ve kolluk kuvvetleri birimlerinin birbiriyle etkili bir biçimde işbirliği yapmalarına destek ve yardım sağlamaktır (İstanbul Sözleşmesi).

4320 sayılı Kanun'un uygulamasında duyulan ihtiyaç nedeniyle yeniden ele alınması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, ilgili kurum ve kuruluşların katkı ve katılımlarıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde yürütülen yoğun çalışmalar sonucunda hazırlanan “6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” 20 Mart 2012'de yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun, “İstanbul Sözleşmesi” hükümleri de göz önüne alınarak düzenlenmiştir. (Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, 2016)

2013 yılında, 6284 Sayılı *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği* ile *Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik* yürürlüğe girmiştir (Resmi Gazete).

2013 yılında kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla düzenlemeler yapılmış, TBMM *Kadın Erkek Fırsat Eşitliği* komisyonu kurulmuştur (Onuncu Kalkınma Planı).

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği komisyonunun amacını özetleyecek olursak; Bu Kanunun amacı, kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek, kendisine esas veya tali olarak havale edilen

işleri görüşmek, istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri hakkında ihtisas komisyonlarına görüş sunmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir. (mevzuat.gov.tr)

Onuncu Kalkınma Planında kadına yönelik şiddet ve bunun çözümüne dair tavsiyeler üzerinde durulmuştur. Eylem planında kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik hizmetlerin geliştirilmesi gerektiği vurgusu üzerinde durulmuştur. Onuncu kalkınma planında Aile içi şiddet ve istismarın önlenmesine dair çalışmaların artırılması gerektiği ve Şiddet İzleme ve Önleme (ŞÖNİM) merkezlerinin yaygınlaştırılması gerektiği üzerinde durulmuştur. (Kısaca ŞÖNİM’den bahsedecek olursak; şiddete maruz kalan çocuk ve kadınlara yardım etmek amacıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı 2012 yılında kurulmuş bir kuruluştur.)

2016 yılında, *Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik* yürürlüğe girmiştir. (Resmî Gazete)

#### 4. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SİYASİ BOYUTU

Türkiye’de son yıllarda kadınların yaşadıkları ayrımcılık sadece kadın erkek eşitsizliği ile sınırlı kalmamaktadır. Ülkemizin genelinde kadına yönelik şiddet ve şiddetle mücadelede büyük eksiklik bulunmaktadır. Mevcut çalışmalar cezalar yeterli gelmemektedir. Vakaların azalması yerine daha çok artması kadınların güvende olmadıkları gerçeğini bizlere göstermektedir. Bir kişinin hayatının riskte olması, tanımadığı ya da tanıdığını en yakını olarak gördüğü biri tarafından şiddete, tacize uğraması hatta öldürülmesi özetle bir insanın hayati tehlikesinin bulunması ve engellenememesi devlet kontrolündedir. Kişi, yaşama hakkı özgürlüğüne sahiptir ve devlet, kişinin bu özgürlüğünü ve hayatını korumakla yükümlüdür. Bu yüzden Türkiye Büyük Millet Meclisinin aldığı ve uyguladığı kararlar kadına yönelik şiddet ile mücadelede son derece önemli olduğundan, bu bölümde TBMM tarafından alınan kararlar ve kadına yönelik şiddetle mücadele için kurulan komisyonlar işlenecektir.

Türkiye’de 2002 yılında yapılan seçimle hükümet değişikliği yapılmış olup, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara gelerek yeni hükümet olmuştur (milliyet.com). Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara geldikten sonra seçim öncesi bulunduğu beyannameleri yerine getirmek için çalışmalara başlamıştır. Türkiye’nin içinde bulunduğu problemleri çözme niyetinde olduklarını belirterek, ekonomik anlamda iyileşmelerin yapılacağını yanı sıra özellikle kamusal alanda vatandaşların ve sivil toplum örgütlerinin de dahil edildiği halkın refahının yükseleceğini belirtildiği adımlar atacağı bildirilmiştir (Ak Parti, Parti Programı, 2018). Ak Parti iktidara geldikten sonra insan haklarına önem verdiğini belirterek insan hakları ve ilkelerine değinmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin getirdiği ilke ve standartların da temel hak ve özgürlükler dâhilinde güvence altına alınacağı bildirilmiştir (Oluçay, 2020). İnsan haklarını temele alması sebebiyle özellikle kadına yönelik şiddet ile mücadele için adımlar atılmış, sorunla ilgili yeni Kanunlar yürürlüğe konarak kadına yönelik şiddet ile mücadele edilmesi amaçlanmıştır. Kadına yönelik şiddetin siyasi boyutu olan bu bölümde ilk olarak 2002 öncesi yürürlükte olan Kanun, 2002 sonrası Ak Parti döneminde yapılan çalışmalar ve ana muhalefet partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi’nin çalışmaları ile önergeler incelenecektir.

Türkiye’de aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik olan ilk kanun 4320 sayılı Ailenin Korunması Hakkındaki Kanundur. 4320 sayılı Kanun 14/01/1998 yılında kabul edilmiştir (resmî gazete).

4320 sayılı Kanun maddelerini inceleyecek olursak;

Madde 1 – (Değişik: 26/4/2007-5636/1 md.) Türk Medenî Kanununda öngörülen tedbirlerden ayrı olarak, eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin veya mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi üzerine Aile Mahkemesi Hâkimi meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak re’sen aşağıda sayılan tedbirlerden bir ya da birkaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başka tedbirlere de hükmedebilir:

Kusurlu eşin veya diğer aile bireyinin;

- a) Aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunmaması,
- b) Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer aile bireylerine tahsisi ile bu bireylerin birlikte ya da ayrı oturmakta olduğu eve veya işyerlerine yaklaşmaması,
- c) Aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi,
- ç) Aile bireylerini iletişim araçları ile rahatsız etmemesi,
- d) Varsa silah veya benzeri araçlarını genel kolluk kuvvetlerine teslim etmesi,
- e) Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak şiddet mağdurunun yaşamakta olduğu konuta veya işyerine gelmemesi veya bu yerlerde bu maddeleri kullanmaması,
- f) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması.

Yukarıdaki hükümlerin uygulanması amacıyla öngörülen süre altı ayı geçemez ve kararda hükmolunan tedbirlere aykırı davranılması halinde tutuklanacağı ve hakkında hapis cezasına hükmedileceği hususu şiddet uygulayan eş veya diğer aile bireyine ihtar olunur. Eğer şiddeti uygulayan eş veya diğer aile bireyi aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise hâkim bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini göz önünde bulundurarak daha önce Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla

talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir. Bu Kanun kapsamındaki başvurular ve verilen kararın infazı için yapılan icraî işlemler harca tâbi değildir (mevzuat.gov.tr)

4320 sayılı Kanun şiddet gören tüm kadınları kapsamamaktadır. Eşinden ya da çocuklardan, aynı evin çatısı altında kalıp şiddet gören bireylerden bahsetmektedir. Kısada Kanunda ilgili durum koruma kapsamında olan çocuklar ya da eşlerden biri olarak geçmektedir. Birlikte yaşayan kişiler eğer aralarında resmi nikah yoksa 4320 sayılı Kanun kapsamında koruma altına girmemektedir. Fakat resmi nikah olmasa dahi eğer tarafların çocukları var ise çocuk 4320 sayılı Kanun kapsamında korunmaktadır.

Kadına yönelik şiddette kapsamlı ve güçlü bir korumadan söz etmek gerekmektedir. Koruma kararı alındığında ya da şiddete uğrayan kişi sığınmaevine yönlendirildiğinde, her şiddete karşı koruma sağlaması gerekmektedir. Günümüzde kadınların uğradıkları şiddet göz önüne alındığında kısıtlayıcı önlemlerin şiddeti engellemediği görülmektedir. Kapsamlı olarak uğradıkları tüm şiddet türünden ve uğranılan yer ve uğratan kişi fark etmeksizin tüm şiddet türü kadının korunmasına yönelik kapsamda değerlendirilmesi gerekmektedir. Daha açıklayıcı olursak kişi sadece fiziksel şiddete uğramamaktadır. Sözlü olarak da şiddete uğrayabileceği gibi psikolojik, cinsel, ekonomik ve sosyal şiddete de uğrayabilmektedir. Ayrıca aile içi şiddet denilerek sadece kişinin aile içinde, evinde uğradığı şiddet düşünülmemelidir. Kişi, kamusal alanda da şiddete uğrayabilmektedir. Bu yüzden 4320 sayılı Kanunda geçen “aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığı” ibaresi kişinin kamusal alandaki hakkını korumamaktadır. Genel olarak bakıldığında cinsel şiddet, kasten yaralama, eziyet gibi suçlar aile bireylerine karşı işlendiğinde nitelikli olarak düzenlenmişse dahi Ceza Kanunu’nda yer almamaktadır. 4320 sayılı Kanun esasında Medeni Kanun çerçevesinde aile bireylerine yönelik ve aile içi olarak değerlendirilmiştir. Aile içi şiddet vakaları adli makamlara yansıdığı anda kamu davası da açılabilir. 4320 sayılı Kanun bu kapsamda bir engel teşkil etmemektedir.

4320 sayılı Kanun aile içi şiddetin önlenmesi hususunda ilk Kanun olarak önemli bir yere sahip olmakla birlikte kadına yönelik şiddette sadece aile içi şiddeti önlenmeye yönelik olduğundan kendi içinde eksiklikler barındırmaktadır. Kişi sadece aile içinde şiddet görmemektedir. Kadına yönelik şiddetin en yaygın görüldüğü kurum aile içi olmasına karşın kamusal alanda da kadına yönelik şiddet haberlerini görmekteyiz. 4320 sayılı Kanun tedbir ve önleme konusunda tam kapsamlı olmasına karşın bu yüzden

eksiklik barındırmaktadır. Zamanla yerine yeni kanun ve uygulamalar getirilerek kadına yönelik şiddetin önlenmesi çalışmaları gelişme göstermiştir fakat uygulanan kanunlar ve cezalar yine de caydırıcı olmamaktadır. 2007 değişikliğinin getirdiği yeniliklerden biri de Kanun'un uygulanmasına ilişkin hususların yönetmelikle düzenleneceğinin belirlenmesidir.

4320 sayılı Kanun isim itibariyle sadece aile içi şiddeti kapsamaktadır. Fakat kadına yönelik şiddet değerlendirildiğinde boşanmış çiftleri de göz ardı etmemek gerekmektedir. Kişi, boşandığı eşinden de şiddet görebilmektedir. Bu yüzden 2007 yılında 4320 sayılı Kanunda bazı kısımlarda değişikliğe gidilmiş ve 5636 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. 5636 sayılı Kanun gerekçesinde kişinin sadece aile içi gördüğü şiddet değil, boşanmış ya da ayrılık sebebiyle ayrı konutlarda yaşayan çiftleri de kapsayarak kadının eski eşinden ya da boşanma aşamasında olduğu eşinden gördüğü şiddette Kanun kapsamında değerlendirilip mağduru koruma altına almaktadır. Sadece boşanmış ya da boşanma aşamasında olan değil yapılan değişiklik ile boşanma davası açılmış dahi olsa ilgili Kanun kapsamında mağdur koruma altına alınmaktadır.

5236 sayılı Kanun için 5636 sayılı Kanun ile değişikliğe gidilse de uygulanan Kanun kadına yönelik şiddeti engellemek için yeterli olmamaktadır. Örneğin; kişinin aile içi şiddet bire dışında mağdur edilmesi ilgili Kanun kapsamında kişinin durumunu kapsamamaktadır. Çünkü Kanun aile içi şiddeti bağlayıcı olduğundan aile dışı olması durumunda durum sadece Ceza Kanunu kapsamında değerlendirilmektedir. Fakat sadece Türkiye'de değil Dünya'da da birçok kadın tanımadığı kişiler tarafından sözlü ya da fiziksel, cinsel, psikolojik şiddete maruz kaldığından ilgili Kanunlar ve uygulamalar için zamanla değişikliğe gidilmiştir.

2000'li yıllarda başlayan yasal güncellemeler ilk olarak kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik çalışmalar olmuştur. 2001 yılında yapılan değişiklikler ile kadın-erkek eşitliği Kanun kapsamında güçlendirilmiştir. 2002 yılında yürürlüğe Yeni Medeni Kanun ve Ceza Kanunu yürürlüğe girmiştir. İlgili Kanunlar için kadın konusunda çalışmalar yürüten Sivil Toplum Kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşlarının yoğun çabası görülmektedir. Kadın-erkek eşitliği ve kadına yönelik şiddetin önlenilmesi adına atılan en önemli adımlardan biri Türkiye Büyük Millet Meclis'i tarafından 2005 tarihinde "*Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak*

*Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi*” (mevzuat.gov.tr) için kurulan komisyon söylenebilir.

İlgili komisyonda belirli çalışmalar yapıldıktan sonra bir rapor hazırlanmış ve bu rapora göre 2006 yılında Başbakanlık Genelgesi yayınlanmıştır. Kadına yönelik şiddet ve töre cinayeti/şiddeti önlenebilmesi adına Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü genelge ile garantör kurum olarak belirlenmiştir. Bu kurum ilgili çalışma kapsamında üçer aylık dönemler ile rapor hazırlayıp Başbakanlığa ilgili raporu sunmaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda “*Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi*” (icisleri.gov.tr) kurulmuştur. Söz konusu genelde ile kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik hazırlanacak ilgili rapor ve eylem planları KSGM sorumluluğuna verilmiştir.

2006 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından tüm valiliklere kadın ve çocuklara yöneltilen şiddet ile namus ve töre cinayetlerine karşı alınabilecek önlemleri belirten bir genelge gönderilmiştir. Yasal anlamda yürütülen çalışmaların yan sıra toplumsa alanda da kadın ve çocuklara yönelik ve töre ve namus cinayetlerinin önlenmesine karşı çeşitli sosyal kampanyalar düzenlenmiştir. 25 Kasım 2004 tarihinden itibaren KSGM ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) iş birliği ile yürütülen “Kadına Karşı Şiddete Son Kampanyası” çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör, medya kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerle iş birliği yapılarak özellikle erkeklerin bilinçlendirilmesi ve farkındalık kazandırılmasına özel önem verilmektedir. (Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı)

Kadına yönelik şiddet konusunda kamuoyu oluşturmak adına kamu personellerine (kolluk kuvvetleri, sağlık çalışanları vb.) eğitim programlar düzenlenmiştir. Bu kapsamda İçişleri Bakanlığı ve Kadın Aile ve Çocuktan sorumlu Devlet Bakanı tarafından ortak bir eğiti düzenlenmiş ve kolluk kuvvetlerine özel olarak eğitim verilmiştir. Kadına ve çocuğa yönelik şiddetin engellenmesi için önemli bir görevi olan kolluk kuvvetlerinin bu konuda kapsamlı eğitim alması amaçlanmıştır. Genelkurmay ile iş birliğine gidilmiş ve askerlerin de bu konuda eğitim alması sağlanmış kamuoyu çalışmalarının derinleşmesi amaçlanmıştır.

Bir diğer yapılan kampanya ise Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan “*Haydi Kızlar Okula*” kampanyasıdır. Bu kampanyada etkili anne ve baba amaçlanmıştır. Haydi

Kızlar Okula kampanyası 2003 yılı Haziran ortasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik ile UNICEF Genel Direktörü Carol Bellamy tarafından başlatılmıştır. Kampanyanın amacı; 2005 yılına kadar ilköğretimde kız-erkek öğrenci eşitliğini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda, kız çocuklarının okullaşma oranlarının görece düşük olduğu 53 ilde kampanya yürütülecektir. (unicef.org) Türkiye’de kız-erkek çocukları arasındaki eğitim eşitsizliği özellikle Doğu ve Güney Doğu bölgelerindeki illerimizde yaygınlık göstermektedir. Kız çocuklarının eğitimden uzak kalması kendilerini geliştirebilmeleri açısından en önemli engellerden biridir. Aynı zamanda kız çocuklarının okuldan uzak tutulması küçük yaşta evliliğe maruz kalmalarına neden olabilmektedir. Bu yüzden kadın ve çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla bu kampanya son derece önem taşımaktadır. Kampanyanın sadece ilk altı ayında 40.000 kız çocuğun okula geri kazandırıldığı görülmüştür. Sadece kız çocuklarının eğitimi düşünülmemiş halk evlerinde kadınlara yönelik okuma-yazma eğitimleri de ilgili dönemde verilmeye başlanmıştır. Yetişkin eğitimi verilerek kadınları erken yaşta evlilik, başlık parası, aile içi şiddet, fiziksel şiddet gibi konularda eğitim verilmesi amaçlanmıştır.

2005 yılı Türkiye-Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali İş birliği Programı kapsamında, KSGM’nin sorumlu kuruluş olduğu ve 2007-2008 yıllarını kapsayan “*Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması Projesi*” başlatılmıştır. Projenin “*Kadına Karşı Aile İçi Şiddetle Mücadele*” İkinci Bileşeninde; kadına karşı aile içi şiddetin sebep ve sonuçları hakkında niteliksel ve niceliksel bir araştırma yer almaktadır. (Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı) Özellikle bu araştırma sonucunda kadına yönelik şiddet ile ilgili bir ulusal eylem planı hazırlanması gerektiği öne sürülmüştür.

2009 yılında 5840 sayılı Kanun ile Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulmuştur.

5840 sayılı Kanunun yetkilerini inceleyecek olursak;

- Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarısı ve

teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin kadın erkek eşitliği konusunda T.C. Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlölüklerle uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak,

- Her yasama yılının sonunda Türkiye'deki kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmelere ve Komisyonun o yılki faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak,
- Kadın hakları ile kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik olarak diğer ölkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek,
- Kadın erkek eşitliği konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek,
- Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların kadın erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümleri ile T.C. Anayasası ve diğer ulusal mevzuat arasında uyum sağlamak için yapılması gereken değişiklikleri ve düzenlemeleri belirlemek,
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek,
- Kadın erkek eşitliği konusunda kamuyu bilgilendirici etkinlikler yapmak,
- Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu görevlerini yerine getirmek üzere, Komisyon görevleri ile ilgili olarak genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişilerden kanunlarda öngöröl en usullere uyarak bilgi istemek ve ilgililerini çağırarak bilgi almak

olarak sayılmıştır. (insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr)

Ana muhalefet Partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi, kadına yönelik şiddet ile mücadele edilmesi gerektiği ve ilgili Kanunların tam uygulanmasına yönelik söylemleri ile sık sık gündeme gelmektedir. Parti, 2021 yılında “YaşamHak” projesini faaliyete geçirmiştir (aa.com.tr). YaşamHak projesi ile 444 82 85 numaralı hat üzerinden şiddete uğrayan kişi bu numarayı arayarak destek talep edebilmektedir. Genel merkezde kurulan çağrı merkezi hattı 7/24 hizmet vermektedir. CHP, neredeyse tüm kadına yönelik cinayet davalarında bir parti sözcüsünü mahkeme günü adliyeye göndererek kadına yönelik şiddetle mücadele ettiğini ve mağdur ailenin yanında olduğunu göstermektedir. Özellikle Canan Kaftancıoğlu, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun neredeyse her eylemine katılmaktadır. İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun'un

uygulanması ve sözleşmesinin yürürlükte kalmasını talep eden parti, sözleşme feshinden sonra 81 ili dolaşma kararı alarak her şehir her ilçe ve her köyde tek tek kadınların şiddetle mücadeledeki haklarını anlatmayı planlamıştır (chp.org.tr). Kadına yönelik şiddetin artmasını sık sık meclis gündemine taşınmasıyla bilinen Parti, neredeyse her meclis toplantısında kadına yönelik şiddet ile mücadele söylemlerine yer vermektedir. Özellikle CHP Kadın Kolları, Kadın İstihdamı gibi toplantıları sık sık düzenlemektedir. Etkinliklerde kadın istihdamının artmasına yönelik planlar anlatılmaktadır (t24.com.tr). Kadına şiddetin araştırılmasına yönelik meclise araştırma önergesi vererek, ilk etapta kadına yönelik şiddetin ana sebebinin araştırılması amaçlanmıştır.

#### **4.1 Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal Eylem Planları ve 6284 Sayılı Kanun**

##### **4.1.1 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2007-2010)**

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi adına ilgili Bakanlık tarafından düzenlemeler yapılmış ve “Kadına Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar” bölümünün “Hizmet Kurumları” alt başlığı altında 11.maddede “Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı koordinasyonunda bütün kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteleri, sivil toplum kuruluşlarını, özel sektör ve yerel yönetimleri de kapsayacak '2006-2010 Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Eylem Planı hazırlanmalı' ve uygulamaları takip edilmelidir.” hükmü yer almıştır. (Kadına Şiddetle Yönelik Mücadelede Ulusal Eylem Planı). Bu madde çerçevesinde başbakanlık çalışmasıyla kadına yönelik şiddet için ilk ulusal eylem planı çalışması 2007-2010 yılları için yayınlanmıştır. Kadına yönelik aile içi şiddet eylem planı 3 bölüme ayrılmıştır. Kısa (2007-2008), Orta (2007-2009), Uzun (2007 ve sonrası) dönemler olarak bölümlere ayrılmıştır.

Kadına yönelik ulusal eylem planında 6 temel hedef yer almıştır;

1. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yapılması ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak,

2. Aile içi şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak,

3. Kadının sosyo-ekonomik konumunun güçlendirilmesine yönelik düzenlemeleri yapmak ve uygulanmasını sağlamak,

4. Aile içinde şiddet gören kadına ve varsa çocuklarına yönelik ulaşılabilir koruyucu hizmetlerin düzenlemesi ve uygulanmasını sağlamak,

5. Aile içinde şiddet gören kadına ve şiddet failine yönelik tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerini düzenlemek ve uygulanmasını sağlamak,

6. Aile içinde şiddet gören kadına ve varsa çocuk/çocuklarına yönelik hizmet sunumunda kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası iş birliği mekanizmasını kurmak. (Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, 2007-2010)

İlgili hedefler ayrı ayrı incelendiğinde her biri için detaylı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele anlamında Türk Medeni Kanun ve Türk Ceza Kanunu'nda değişiklikler yapılmıştır. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumu modelinin oluşmasına yönelik çalışmalar yapılmış olup orta dediğimiz 2007-2009 döneminde ise TBMM'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu kurulmuştur (bilgi.edu.tr).

İkinci hedefe göre toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak adına kamu kurumları, sivil toplum örgütleri, medya kuruluşları kampanyalar düzenleyerek kadına yönelik şiddetin farkındalığı konusunda topluma yönelik eğitimler düzenlemişlerdir. Özellikle kadına yönelik şiddetin duyarlılığının artması amaçlanmıştır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi sadece Kanunlar ve düzenlemeler ile değil, kamuoyu oluşturarak halkın bilinçlendirilmesi ile mümkün olabilmektedir. Sadece Kanunlar bu duruma engel olamamaktadır. Öncelik olan şiddete uğrayan ve şiddeti uygulana kişinin eğitim alması ve bilinçlenmesi gerekmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından toplumsal cinsiyete ilişkin olumsuz rol modeller eğitim kitaplarından çıkartılmıştır. Cinsiyet eşitliği, kadın-erkek eşitliğini anlatan konulara ve örneklerle eğitim kitaplarında yer verilmiştir. Televizyon ve radyo programlarında toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik olumlu anlamda programlar düzenlenmiştir.

Üçüncü hedefe göre kadının sosyo- ekonomik durumunun güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Şiddet mağduru kadınlara yapılan yardımların temelinde, kişinin

kendini geliştirerek ve güçlendirerek hem kendi hayatının hem de çocuklarının hayatının sorumluluğu olarak hayatına devam etmesine teşvik etmektir. Bu yüzden kişinin kendi ayaklarının üzerinde durarak ekonomik anlamda hayatına devam edebilmesine yardımcı olmak ilk öncelik olarak belirlenmiştir. Bu konuda özellikle Milli Eğitim Bakanlığı'nın birçok çalışması söz konusu olmuştur. Temel eğitimde çocuklarını okula göndermeyen aileler tespit edilmiş ve ilköğretimden başlayarak çocuklarını okula göndermeleri teşvik edilmiştir. Özellikle kız çocuklarının eğitim hayatlarına devam edebilmesi için “*haydi kızlar okula*” kampanyası düzenlenmiş birçok kız çocuğu okula geri kazandırılmıştır (unicef.org). İŞ-KUR ve KOSGEB çalışmalarıyla birçok kadına eğitim verilerek iş istihdamı sağlanmış kendi iş yerlerini kurmaları için teşvikte bulunulmuştur. Kadının çalışma hayatına girişine ve uğradığı her türlü ayrımcılığa karşı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından önlemler alınmıştır.

Dördüncü hedefte bahsedilen şiddet mağduru kadına koruyucu hizmet vermek kişiye farkındalık yaratmak olarak belirtilmiştir. Kişinin şiddete uğramasını önlemenin yanı sıra farkındalık yaratmak da şiddeti önleme açısından önem taşımaktadır. Şiddet mağduru ya da şiddet riski altında bulunan kadınlara beslenme, barınma, yasal haklar tedavi gibi hakları konusunda bilgilendirme yapmak ve prosedürlerin belirlenmesini sağlamak öncelikler arasındadır. Kadın sığınmaevleri Avrupa Birliği standardına göre geliştirilmiştir. Kadın sığınmaevlerinde kalan kadınların çocuklarının eğitimleri için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak yararlanma olanağı sağlanmıştır (aile.gov.tr).

Beşinci hedef aile içi şiddet gören kadınların rehabilitasyon sürecinden bahsetmektedir. Kişi sadece fiziki değil, psikolojik ve sosyal olarak da zarar gördüğünden şiddet sonrası gördüğü zarar halk sağlığı olarak nitelendirilmektedir. Aile içi şiddet gören kadına birden fazla olarak rehabilitasyon tedavisi verilmesi gerekmektedir. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi adına yapılabilecek en temel çözümlerden biri şiddet uygulayan kişiye gerekli eğitimler vererek rehabilitasyon sürecine dahil olmasında yardımcı olmaktır. Aile içi şiddet bir sağlık sorunudur ve bu sebeple bu ulusal eylem planında sağlık ocaklarında ve hastahanelerde çalışan ebe ve hemşirelerin kısa sürelerle ev ziyaretinde bulunması planlanmıştır. Sağlık kuruluşlarında şiddet gören kişilere özel ilgi gösterebilecek rehabilitasyon merkezleri kurulması belirlenmiştir. Üniversitelerde

sosyal hizmet ve psikolojik destek birimlerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür.

Altıncı ve son hedefte aile içi şiddet gören kadın ve çocuklara yönelik hizmet veren kuruluşlar ile ilgili sektörler arasında iş birliği kurmak olarak belirlenmiştir. Aile içi şiddetin önlenmesi ve toplumda farkındalık yaratılmasının yanı sıra mağdurların korunması, tedavi edilmesi ve suç işleyenlerin cezalandırılması bu kapsamda önem teşkil etmektedir. Bu kapsamda yerel ve uluslararası birçok kurum ile birlikte iş birliği yapıp beraber hareket etmek, proje geliştirmek mevcut durumun düzeltilmesinde kolaylık sağlamaktadır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde STK, valilik, kolluk kuvvetleri ile ortak çalışmalar planlanmıştır. Duyarlılık adına kamu kurum ve kuruluşlarına bilgilendirme yapılmıştır.

#### **4.1.2 6284 Sayılı Kanun**

6284 sayılı Kanun ve İstanbul Sözleşmesini detaylı incelemek için, bu Kanun ve sözleşmesinin temeli olan Ayşe Paşalı cinayeti ve Nahide Opuz davasına bakmak gerekir. İki dava 6284 sayılı Kanun ile İstanbul Sözleşmesinin öncüsü olmuş birçok kadının kurtarılmasına farkında olmadan sebep olmuşlardır.

Ayşe Palalı, 7 Aralık 2010 yılında eski eşi tarafından tecavüze uğradıktan sonra 11 yerinden bıçaklanarak öldürülmüştür.

Sanık İstikbal Yetkin ifadesinde 1988 yılında evlendiklerini, mutlu bir evlilikleri olduğunu, eşinin evlilikleri süresince çalışmayıp 22 yıl sonra çalışmak istediğini söyleyerek bir avukatın yanında çalışmaya başladığını söyledi. Eşinin çalışmaya başladıktan 1,5 ay sonra bir yakınının düğünü için İstanbul'a gittiğini ve bu sırada küçük kızının kendisini arayarak "Annem dayısının oğluyla düğünde dans etti" demesi üzerine sinirlenerek eşine şiddet uyguladığını söyleyen Yetkin, Ayşe Paşalı'nın bunun üzerine Savcılığa suç duyurusunda bulunduğunu ancak aynı gün barıştıklarını iddia etti. Hiçbir sorunları olmadığı halde bu suç duyurusundan kaynaklı olarak ifadesinin alınması için mahkemeye çağırıldığını ve eşinin mahkeme sırasında "cezalandırılmasını istiyorum" demesi üzerine büyük şaşkınlık duyduğunu söyledi.

(haber.sol.org.tr)

Yetkin, şöyle devam etti: "3 ay çocuklarımı hiç göstermedi. Hatta kızım ABD'ye gitmiş bana oradan mesaj atarak, artık Türkiye'ye dönmeyeceğini yazdı. Bir gün eşimin evinin bulunduğu yere gittim. Çocuklarımı görmemi engellememesini istedim. O gün kızıma telefon açtım, annesinin elimi tuttuğunu anlattım ve 'Eve döner mi?' diye sordum. Kızım, bana, 'Baba, öyle bir

şey yok. Annem senden korktuğu için öyle yaptı' dedi. Küçük kızımı okula giderken görebilmek için evlerinin bulunduğu yere gittim. Ama, okul saatinde çıkmadı. Sonra eşim çıktı. Yağmur'u beklediğimi söyledim. 'Yağmur hasta, bugün okula gitmeyecek' dedi. Eve gidip görme isteğimi geri çevirdi. 'İşe gitmem gerekiyor' dedi. Çocukları 3 aydır görmediğimi söyledim. Bunun benim sorunum olduğunu söyledi, hakaret etti. Daha sonra kendimi kaybetmişim zaten. Onu bıçakladım. 4-5 darbe vurduğumu hatırlıyorum ama gazeteler 11 kere vurduğumu yazıyorlar." (cumhuriyet.com.tr)

Yetkin, cinayetten iki ay önce Paşalı'yı bıçak zoruyla kaçırap barışmayı kabul etmezse öldüreceğini söyledi; birkaç gün sonra da iki arkadaşıyla evini basıp tehditlerini yineledi. Paşalı savcılığa suç duyurusunda bulundursa da savcılık Yetkin'i gözaltına almadı, Paşalı'yı evine polis otosuyla gönderdi. Paşalı Aile Mahkemesi'ne başvurdu, 4320 Sayılı Ailenin Korunması Kanunu uyarınca "koruma kararı" talep etti. Mahkeme, aralarında evlilik birliği kalmadığı gerekçesiyle reddetti. (m.bianet.org)

Ailenin avukatları Onur Tatar ve Elif Kabadayı Tatar, bu süreçte devletin Paşalı'nın yaşam hakkını koruyamadığı gerekçesiyle AİHM'ye başvurdu. AİHM İkinci Daire'deki 9 yıldır süren dava kapsamında hükûmet tarafından imzalanan bildirgede, Türkiye'nin yaşamın korunmasındaki başarısızlıklardan kaynaklanan ölüm vakasının meydana gelmesinden pişmanlık duyduğu ifade edildi. Hükûmetin Paşalı'nın aile içi şiddete karşı korunmasını sağlayamadığı belirtilen bildirgede, Türkiye hükûmetinin, AİHM'deki bu davanın dostane olarak çözülmesini sağlamak amacıyla, başvuranlara müştereken 50 bin Euro ödemeyi teklif ettiği ifade edildi. Ayrıca dava masraf ve giderleri karşılamak için 2 bin Euro ödenmesi de önerildi. Paşalı ailesi çözüm önerisini kabul etti. Böylece dava, Paşalı ailesi lehine sonuçlanmış oldu. (t24.com.tr)

2010 yılında koruma talebi kabul edilmeyen ve eski eşi tarafından canavarca hisle öldürülen Ayşe Palalı, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun uygulamada olmasına rağmen korunamayıp cinayete maruz kalmıştır. Ayşe Palalının öldürülmesi bir milat sayılmış ve 6284 sayılı Kanunun hazırlanmasına ve İstanbul Sözleşmesi'nin ortaya çıkmasına neden olmuştur ve birçok kadının bu Kanun ve sözleşmenin kapsamında şiddete uğramasının ya da cinayete uğramasının engellenmesinde öncü olmuştur.

Nahide Opuz 1995 yılında evlendiği eşi Hüseyin Opuz için, evliliği boyunca şiddet görmesiyle sebebiyle 36 kez devlet makamlarına şikâyet etmiş fakat herhangi bir

koruma cevabı alamamıştır. Sadece kendisine değil annesine de şiddet uygulayan eşi içi şikâyetinde bulunan Opuz, kolluk kuvvetlerinden hiçbir yanıt alamadığı için 2002 yılında Türkiye’yi AİHM şikâyetinde bulunmuştur. 2009 yılında AİHM, Opuz’u haklı bularak, Türkiye’nin şiddet gören bir kadını, savcılığa başvurduğu halde, kocasından koruyamayarak ayrımcılık yaptığına karar verdi ve Türkiye’yi tazminata mahkûm etti. (Bolugundem.com) AİHM, Türkiye’ye verdiği ilk ceza Opuz davası cezası olarak bilinmektedir.

Karardan sonra Türkiye, Opuz’a 36.500 Euro tazminat ödemiştir. Avrupa Konseyi bununla da yetinmedi ve Opuz kararını esas alarak aile içi şiddet konusunda bir “Avrupa Sözleşmesi” hazırladı. (Hurriyet.com.tr). Ayrıca İçişleri Bakanlığı tarafından Nahide Opuz için yakın koruma sağlanmıştır.

Nahide Opuz davası bir emsal teşkil etmiş ve Türkiye kadına yönelik şiddetle mücadele ettiğini kanıtlayabilmek adına hızlı bir şekilde İstanbul Sözleşmesini (2011) imzalayarak başka ülkelere öncülük ederek, 2012 yılında ise Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’u yürürlüğe konmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclis’i tarafından 8 Mart 2012 yılında kabul edilen 6284 sayılı Kanun, şiddet gören ya da şiddet görme tehlikesi altında bulunan kadın, çocuk, bir aile bireyi ya da herhangi bir kişinin korunmasına yönelik yürürlüğe giren bir Kanun olarak nitelendirilmektedir. 6284 sayılı Kanun sadece fiziksel değil psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet mağdurlarını da kapsamaktadır. Kanun’un yasallaşma sürecini AİHM’nin Nahide Opuz davasından dolayı Türkiye’ye verdiği ceza hızlandırmıştır. Kanun’un ikinci maddesinde de belirtildiği gibi maddeler büyük oranla İstanbul Sözleşmesi baz alınarak hazırlanmıştır.

6284 sayılı Kanun ilk olarak ismi itibarıyla ikinci olarak da gerek duyulmadığı düşüncesiyle eleştire maruz kalmıştır. 4320 sayılı Kanun varken yeni Kanun gerekmediği düşüncesinden dolayı eleştiriye maruz kalan Kanun, 4320 sayılı Kanun’un sadece aileyi kapsamaması nedeniyle gerekmektedir fakat isim olarak Aile kavramının öne çıkması bir noktada yine aile içi şiddete öncelik verdiği düşüncesiyle eleştirilmektedir. Fakat 6284 sayılı Kanun ile 4320 sayılı Kanun arasındaki temel fark; 4320 sayılı Kanun

sadece aile içi şiddete yönelik iken 6284 sayılı Kanun sadece aile içi şiddete yönelik değil genel itibariyle kadına yönelik şiddete yöneliktir.

Kanun 1. Maddesinde açıkça şunu belirtmektedir: Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir (Mevzuat.gov.tr). Belirtildiği gibi sadece aile içi şiddet değil, şiddet mağduru tüm kadınları kapsayan bir Kanun niteliğindedir.

Kanun 2. Maddesinde şu ifadesiyle 4320 sayılı Kanun'dan farklı olarak şiddet tanımını genişletmiştir; Şiddet: Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı (Mevzuat.gov.tr). Bu tanım ile kişiye uygulanan tüm şiddet türleri ceza kapsamına alınmaktadır.

#### **4.1.3 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015)**

2007-2010 yılında yayınlanan ilk Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı'nın süresinin dolması ile yeni bir ulusal eylem planı hazırlanmıştır. Kadına yönelik şiddetle mücadele için hazırlanan yeni eylem planında 4 temel hedef üzerinde durulmuştur.

1. Hedef: Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yapmak ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak olarak belirlenmiştir (ika.org.tr). Bu alandaki en son gelişme olarak 2012 yılında yürürlüğe giren 6284 sayılı Kanun ve 2011 yılında Türkiye'nin öncü olduğu İstanbul Sözleşmesi örnek olarak gösterilmektedir. 6284 sayılı Kanun ile kadına yönelik şiddet ve kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele bir üst seviyeye taşınmıştır.

2. Hedef: Kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihniyet dönüşümünü sağlamak olarak belirlenmiştir (ika.org.tr). Türkiye, kadına yönelik şiddetle mücadele etmek için 2002 yılından itibaren toplumsal

cinsiyet eşitliğine önem vermiş olup kadına yönelik şiddet ile mücadele bir devlet politikası haline gelmiştir. Sadece kamu kurumları değil, STK'lar ve medya kuruluşları da kadına yönelik şiddetle mücadele ve toplumsal cinsiyet eşitliği için çeşitli çalışmalar yürütmüşlerdir. Aynı zamanda üniversitelerde kadına yönelik şiddet ile ilgili çalışmalar üreten kulüpler kurularak çalışmalar ve konferanslar düzenlenmiştir.

3. Hedef: Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan kadınlara, varsa çocuk/çocuklarına yönelik ulaşılabilir koruyucu hizmetlerin daha etkili verilmesi ve yaygınlaştırılması ile bu kişilerin sosyo-ekonomik olarak güçlendirilmesini sağlamak olarak belirlenmiştir (ika.org.tr). Şiddete uğrayan ya da uğrama ihtimali olan kadınlara yapılan yardımların temeli kişinin hayata yeniden tutunması ve kendi ayaklarının üzerinde durarak sorumluluk sahibi olmasını güçlendirmek olarak belirlenmiştir. Bu sebeple bu eylem planında da önemli olan kişinin ekonomik olarak kendi ayakları üzerinde durabilmesine olanak sağlamaktır.

4. Hedef: Şiddete uğrayan kadına, varsa çocuk/çocuklarına ve şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunanlara yönelik sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi ve uygulanması olarak belirlenmiştir (ika.org.tr). Kadına yönelik uygulanan şiddet kişiyi sadece fiziksel zarara uğratmamakla birlikte, kişi ve varsa çocuğunda psikolojik etki bırakabilmektedir. Kadına yönelik şiddet halk sağlığı sorunu olarak görüldüğünden kişiye psikolojik destek vererek yaşadığı süreci yaşamına sağlıklı bir şekilde devam etmesi planlanmıştır.

#### **4.1.4 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020)**

2016- 2020 yılları için hazırlanan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, kamu ve kurum kuruluşları, üniversitelerdeki kadına yönelik çalışma yapan birimler ile sivil toplum örgütleri tarafından birlikte hazırlanmıştır. İlgili ulusal eylem planı kendisinden önceki iki ulusal eylem planında olduğu gibi kadına yönelik şiddetle mücadele ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamayı amaçlamıştır.

Hazırlık aşamasında sadece 2012-2015 Ulusal eylem Planı değil, İstanbul Sözleşmesi, 6248 sayılı Kanun, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması raporu incelenmiş, son dönemde ortaya çıkan ve ihtiyaç duyulan toplumsal gelişmeler de göz önünde bulundurularak bir eylem planı ortaya çıkmıştır. Son dönemde özellikle kadına yönelik şiddette caydırıcı cezalar verilmemesi, 6284 sayılı Kanun’un etkin

uygulanmaması ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin giderek toplumda yaygınlaşması bu Ulusal Eylem Planı'nın bu olaylar çerçevesinde hazırlanmasına neden olmuştur. Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet konularında mevzuatta değişiklik yapılması amaçlanmıştır. Toplumda kesin olarak bilinç kazandırmak ve toplumsal cinsiyet eşitliği ile kadına yönelik şiddete dair ilgili kurumlar ile anlaşarak eğitim vermek ve zihniyet kazandırmak planlanan amaçlardan biri olmuştur. Değişiklik yapılacak ilgili kanunlarda İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun esas alınması planlanmıştır. Fakat bu planlanmaya karşın 20 Mart 2021 tarihinde Türkiye, öncü ve ilk imzalayan ülke olmasına karşın İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiğini resmî gazetede yayınlayarak açıklamıştır.

23 Nisan 2021 yılında TBMM tarafından Kadına Karşı Şiddet Araştırma Komisyonu kurulmuştur. Başkan olarak Adalet ve Kalkınma Partisinden Öznur Çalık seçilmiştir. İyi Parti, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Halkların Demokratik Partisinden üyeler barındırın komisyon artan kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerini araştırmak ve konuyla ilgili raporlar hazırlayıp yeni düzenlemeler uygulamak kaydıyla kurulmuş İstanbul Sözleşmesine alternatif çözüm olacağı belirtilmiştir (tbmm.gov.tr)

## 5. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ KADIN CİNAYETLERİNİN ÖNLENMESİNDE ROLÜ

Türkiye’de üçüncü sektörde yer alan kuruluşları anlatmak için kullanılan en yaygın kavram “sivil toplum kuruluşu” ifadesidir. Türk Dil Kurumuna göre “toplumdaki çeşitli sorunları bağımsız olarak ele alıp kamuoyunu bilgilendirme ve aydınlatma görevi yapan, öneriler sunan her türlü birlik, sivil toplum örgütü” olarak tanımlanmaktadır. (On Birinci Kalkınma Planı, 2019-2023)

Sivil toplum kuruluşu, belirli bir amacı gerçekleştirmek, desteklemek veya daha ileri bir seviyeye taşımak amaçlı kuruluştur. Sosyal refahı iyileştirmeyi hedefleyen, kâr amacı gütmeyen kuruluşlardır (stkhizmetler.com). Çaha’ya göre sivil toplum “sivil yönetimin hâkim olduğu toplum olarak tanımlanabilen sivil toplumdur” (Çaha, 2006).

Sivil toplum tarihi Eski Yunan’a kadar dayanmaktadır. Eski Yunan uygarlığında bulunan polis devletleri, günümüzde demokrasinin ilk görüldüğü yerler olarak bilinmektedir. Fakat bu demokrasi anlayışında hür olan erkekler doğrudan demokrasiye katılabiliyordu. Sivil toplum kavramını bu ortamda ilk kullanan kişi Aristoteles olmuştur (Çaha, 2012). Özetle, özgür erkeklerin demokrasiye katılması sivil toplum kavramını oluşturmaktadır. Sivil toplum, devlet ve siyasal toplumdaki ayrı olarak kullanılmış olup buna karşın devlet ile eşit konumda değerlendirilmeye alınmıştır. Günümüzde ise birbirinden ayrı kavramlar olarak düşünülmektedir (Sağlam, 2020).

Sivil toplum kuruluşları, küreselleşme çağının politika oluşturan aktörlerinden biridir (Talas, 2011). Bu sebeple toplumu yönlendirme, toplumsal bir sorunu çözme ve toplumun sesi olma gibi unsurlarda sivil toplum önem taşımaktadır.

Sivil toplum kuruluşlarının işlevleri şu şekilde sıralanabilir;

1. Kamuoyu oluşturmak yolu ile, bireylerin taleplerinin dile getirilmesine yardımcı olmak,
2. Çoğulcu toplum yapısının oluşumunu sağlamak suretiyle piyasadaki metalaşmaya ve egemen piyasa değerlerine karşı dengeleyici bir unsur olmak,
3. Kendi içlerinde oluşturdukları katılımcı ve çoğulcu bir kültürle beslenmiş ve aynı zamanda yönetim deneyimi de edinmiş bireylerin yetişmesini sağlamak,

4. Pilot projeler üretmek, bu projelere kaynak bulmak ya da bu projeleri uygulamaya geçirmek yoluyla eğitim, sosyal refah ve istihdam konularında hükümet politikalarına paralel ya da alternatif sorumluluklar alabilmek (Güneş, 2004).

STK'ların kuruluş amaçları; problem olarak tespit ettikleri alanda kamuoyunu harekete geçirmek ve o sorunun çözümünü sağlamaktır (Kurt ve Taş, 2015). Sivil toplum kuruluşları gönüllük esasına dayandığı için kâr amacı gütmemektedir. Kişisel olarak kar ve kazanç için faaliyet göstermemektedirler fakat gönüllü olan kişilerden aldıkları bağış kuruluş için bir gelir durumu yaratabilmektedir. Siyasal iktidar karşısında bağımsız olmaları gerekmektedir. Sivil toplum kuruluşları devlet yapılarından ve siyasi partilerden farklılık göstermektedir. Sivil toplum kuruluşlarının en belirgin özelliği ise belli manevi değerlere ve vizyona sahip kişilerin gönüllülük esasıyla kurumda çalışmasıdır. STK'ların kurulmasını engelleyen hiçbir yasal engel yoktur fakat gönüllülük esasına dayandığından üye kabulünde dikkatli olmaları gerekmektedir (Kurt ve Taş, 2015). Sivil toplum kuruluşları, küreselleşme çağının politika oluşturan aktörlerinden biridir (Talas, 2011). Bu sebeple toplumu yönlendirme, toplumsal bir sorunu çözme ve toplumun sesi olma gibi unsurlarda sivil toplum önem taşımaktadır.

Sivil toplum kuruluşları diğer ülkelerde önemli çalışmalar yürüttüğü gibi Türkiye'de de birçok sivil toplum kuruluşu önemli çalışmalar yürütmektedir. Bu yüzden sivil toplum kuruluşunun Türkiye'deki tarihi de incelemek gerekir. Türkiye'de sivil toplum kuruluşları 1980 yılı itibariyle faaliyet göstermiştir. Özellikle 1980 yılı sonrasında sivil toplum kuruluşları toplum içinde giderek yaygınlaşmıştır. Sivil toplum kavramı, 1980 askeri darbesi sonrası devletin sosyal, siyasal ve ekonomik hayatı düzenleme gücüne istinaden kişilerin hak ve özgürlük istekleri nedeniyle demokrasiyi güçlendirmek ve askeri darbe olanaklarını önlemek amacıyla ortaya çıkmıştır (Aslan, 2010).

1980-2003 yılları arasında kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitsizliği konularında destek sağlayacak durumların en sık yaşandığı dönemdir. Özellikle toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadına yönelik şiddetin temelini oluşturmaktadır. 2002 yılında AKP'nin iktidara gelmesi ile kadına yönelik şiddet konusunda birçok çalışma yapılmasına karşın kadına yönelik şiddet oranlarında bir düşüş görülmemektedir. Özellikle o yıllardan başlayıp, son on yılda sayıları çok daha fazla artan birçok STK, bu süreçte kadına yönelik şiddetle mücadele sebebiyle kurulmuştur. Türkiye'de birçok sivil

toplum kuruluğu faaliyet göstermektedir. Fakat toplumsal alanda kadına yönelik şiddet yaygın görüldüğü için, bu konuda çalışma yürüten STK sayısı çok daha fazladır.

Ülkemizde şiddet mağduru ya da şiddetle karşı karşıya olan kadınlar için çalışmalar yürüten aktif STK'lar şöyle sıralanabilir; Mor Çatı, Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV), Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, Kadınlara Hukuki Destek Merkezi (KAHDEM), Kadın Meclisleri, İMDAT – Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Merkezi olarak sıralanabilmektedir. Özellikle Mor Çatı ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu ismini sıklıkla duyduğumuz ve aktif çalışma yürüten STK'ların başında gelmektedir. Mor Çatı şiddete uğrayan ve şiddetle karşı karşıya kalan kadınlara sığınmaevine yerleştirme alanında çalışmalar yürütmektedir. Kadın Cinayetlerini durduracağız Platformu mağdur kişiler eve ailelerine destek olarak, suçlunun en ağır cezayı alabilmesi için dava süreçlerini dahil olmakla birlikte kamuoyu oluşturarak halkın bilinçlenmesi sağlamaktadır. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu daha detaylı çalışma gerektirdiğinden bir sonraki bölümde işlenecektir.

### **5.1 Mor Çatı**

1990 yılında kurulan Mor Çatı, şiddete yönelik mücadelede feminist yöntemler sergilemektedir. Kadının şiddet görmesindeki en büyük edeni kadın-erkek eşitsizliğini savunduğundan, feminizm ile kadın-erkek eşitliği sağlanırsa kadınların şiddete uğrama oranında düşüş olacağına düşüncesine hakimdir. Şiddet gören kadınlara psikolojik ve hukuki destek sağlamanın yanı sıra özellikle barınak sağlama imkânıyla bilinen bir kurumdur. Dernek gönüllülük esasıyla hareket etmektedir ve kendi içerisinde hiyerarşik bir düzeni bulunmamaktadır. Şiddet mağduru ya da şiddete uğrama ihtimali olan her kadın derneğe başvurarak yardım alabilmektedir. Mağdura yardım eden kişi hiçbir şekilde kendi düşüncelerini belirtmemekle beraber sadece mağdurun ihtiyacına yönelik yardımlara mağduru yönlendirebilmektedir. Mor çatıda kişiye karşı ön yargıda bulunulmaz, Yaşadığı mağduriyet yargılanmaz ve kişiye sadece yardım amaçlı yaklaşım sergilenmektedir. Barınma talebinde bulunan kişilere de yardım eden dernek, kişinin barındığı yeri polis dahil hiç kimse ile paylaşmayarak mağdurun hayatını tehlikeye atmamaktadır (morcati.org)

## **5.2 Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV)**

1999 yılında kurulan KADAV, Marmara Depremi sonrasında bölgeye yardım için gelen bir grup kadın tarafından kurulmuştur. Marmara Depremi sonrası birçok bina zarar görmüş birçok insan hayati tehlike atlatmıştır. Bu dönemde mevcut kaos cinsiyet eşitsizliğini iyice ortaya çıkarmıştır. Bu dönemde kurulan ve ilk yardımlarında bulunan KADAV üyesi kadınlar, depremde etkilenen kadınlara psikolojik ve sosyal destek sağlayarak kadınların güçlenmesine olanak sağlamışlardır.

Özellikle Sağlanan psikolojik destek erkek şiddetiyle mücadeleyi de içermektedir. Bu yüzden KADAV günümüzde de kadına yönelik erkek şiddet ile mücadele etmektedir. Kadına yönelik şiddet, aile içi şiddetin yanı sıra göçmen kadınlara yönelik şiddete dair de çalışmalar yürütmektedir (kadav.org)

## **5.3 Kadınlara Hukuki Destek Merkezi (KAHDEM)**

KAHDEM, sanal destek merkezi olarak faaliyet yürütmektedir. Türk Hukuk Sitesi Kadın Hakları Çalışma tarafından kurulmuştur ve evlilikte şiddet, nafaka, cinsel taciz gibi konularda ücretsiz olarak destek vermektedir. 8 Mart 2007 yılında destek vermeye başlamıştır. İlgili siteye soru sormak ya da yardım istemek için üye olmak gerekmemektedir. Soru kural ve ilkelere uygunsuz editör tarafından onaylandıktan sonra ilgili kişilere yönlendirilmektedir (kahdem.org)

## **5.4 Kadın Meclisleri**

Kadın Meclisleri, öbür STK'lerden farklı olarak bir siyasi parti tarafından yönetilen ve şiddet mağduru kadınların sesini duyurmak ve suçluların ceza alması için çalışmalar yürüten, tüm faaliyetlerini özellikle Twitter üzerinden yayınlayan bir kuruluştur. Kuruluş olarak Halkların Demokratik Partisi (HDP) tarafından kurulan ve bünyesinde bulunarak faaliyet yürütmektedir. 2014 yılında kurulan kuruluş, kadınların kendi hayatları üzerinde söz hakkı olması ve özgür ve adil bir yaşam sürmeleri için çalışmalar yürütmektedir (t24.com)

## 5.5 İMDAT – Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Merkezi

2015 yılında ilk faaliyetlerine başlayan STK, şiddeti önlemek için önce şiddetin ciddi bir sorun olduğunu bilmenin gerekli olduğunu vurgulamıştır. Şiddeti önleyebilmek adına durum tespiti, rehabilitasyon çalışmaları, hizmetlerin incelenmesi ve geliştirilmesi adına çeşitli kongreler, projeler ve eğitimler düzenlenmektedir. Dernek üyeleri aktif olarak ALO İMDAT hattında, eğitim, araştırma alanında çalışmaktadır (imdat.org)

Dipnot: Türkiye’de kadın cinayetleri ile mücadelede faaliyet gösteren ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, Mor Çatı gibi kendinden sıkça söz ettirip ismini hepimizin bildiği “Kampüs Cadıları”, tezin ana konusu sivil toplum kuruluşları olmasına karşın işlenmemiştir. İşlenmeme sebebi, ilgili sivil toplum kuruluşlarının kadın cinayetleri ile mücadele etmesinin yanı sıra siyasi propaganda yaparak terör örgütü sempatisi yapısı asıl hedefinden şaşması ve ana konusundan tamamen bağımsız kişileri teşhir ederek hayatlarını riske atmalarıdır (bkz. Fırat Yılmaz Çakıroğlu). Kadın cinayetleri ile mücadele siyasi bir olayın tekeli olmayacağı gibi, terörizmin suç olması sebebiyle hiçbir terörist grubun ve söylemin çatısı altında olmamalıdır. Kadına yönelik cinayetler ile mücadelenin, devlet düşmanlığı ile bir ilgisi olmamalıdır.

## 5.6 Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu

Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerine yönelik en aktif çalışma yürüten STK olarak Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunu örnek olarak gösterebiliriz. Sloganları “*Asla Yalnız Yürümeyeceksin*” olan topluluk 2010 yılında artan kadın cinayetlerine son vermek ve kadına yönelik şiddeti önleme amacıyla kurulmuş olan bu platform Özgecan Aslan cinayeti protestoları ile adını duyurmuştur.

2010 yılında vahşice katledilen lise öğrencisi Münevver Karabulut davasının ardından, kadın cinayetlerinin büyük bir sorun haline geleceği öngörüsü ile siyasi partiler, sendikalar ve derneklerden birçok kadının bir araya gelmesi ile gönüllülük esasına dayanarak kurulmuştur. İlk yürüyüşlerini 2010 yılında gerçekleştirmişlerdir (pulsiber.com).

Gerçekte çok olumlu ve tüm toplumu iyileştirecek bir gelişme olan kadınların hak arayışı desteklenir, kadınlar güçlendirilir ve erkek şiddetine karşı ile kararlı bir siyasi irade ile mücadele edilirse, kadınlar yaşayacaktır. Tüm Türkiye iyileşecektir. Buna ne kadar ihtiyaç olduğu ve toplumun kadın cinayetlerinin durması yönündeki isteği, Özge can kardeşimizin acı kaybı ile görülmüştür. Toplum onun nezdinde öldürülen bütün kadınlara sahip çıkmıştır. Her gün haberlerde izlediği kadın cinayeti haberlerini duymak istemediğini, öldürülme şekli nedeniyle vicdanı ayağa kaldıran Özge can ile ifade etmiştir.

Tüm Türkiye kadın cinayetlerinin durmasını istemektedir. Bu amaçla kurulan platformumuz için de dönüm noktası olan bu imkân birlikte ele alır, ellerimizi, aklımızı, kalbimizi birleştirir isek kadınların hayatını kurtarabiliriz (kadincinayetlerinedurduracagiz.net)

Platformun çalışmalarını inceleyecek olursak;

- Platformun önceliği kadınların hayatta kalmasını sağlamaktır, bunun için şiddetten korunmak isteyen kadınlara hukuki destek sağlar, onlarla birlikte hayat mücadelesi verir. 6284 sayılı kanunun uygulanması için sorumluları göreve çağırır, kadınlara korunma kanunundaki haklarını bilmeleri için eğitimler düzenler, basın çalışmaları yapar, sanatçı dostlarının desteğini alır, toplumsal duyarlılık ve kamuoyu oluşturur,
- "Şiddet, Yaralama, tehdit, hürriyetinden alıkoyma" gibi şiddet türlerine maruz kalan kadınların yanında, temsilcileri ve avukatlarıyla davalara katılır, yaşayan kadınlar için adalet ve korunma sağlanması için mücadele eder,
- Öldürülen kadın kardeşlerini sahiplenir, onlar için aileleri ile beraber adalet mücadelesi verir, kadın cinayeti davalarını takip eder, hukuki destek sağlar, adliyelerde kadın cinayetlerine dikkat çekerek kamuoyu oluşturur, mücadele eder.
- Platformun kadın cinayeti davalarına, avukat ve temsilcilerle beraber, öldürülen kadınların ailelerinin yanında durarak katılması sonucunda indirimler zorlaşmış, caydırıcı cezalar elde edilebilmiştir.
- Platform, pek çok davada "müdahale" talebi kabul edilerek davaya müdahil olabilmektedir. Bu deneyime dayanarak, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nı da aynı tutumu alması, kadınlar lehine davada yer alması için davet eder, davalara çağırır, katılımlarını sağlar.
- Kadına yönelik şiddet ile ilgili yasal sorunların çözülmesi, kadın lehine yasal kazanımlar elde edilmesi için mücadele eder, yasa yapım süreçlerine aktif katılır. 8 Mart 2012'de yayınlanan "Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun" yapımında aktif yer alan platform, bir süredir Türk Ceza Kanunu'na

"kadın cinayeti" teriminin girmesi ve "ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası" ile cezalandırılıp devam eden indirimlerin kaldırılması için mücadele etmektedir. 25 Kasım 2013'te TBMM'ye sunduğu kanun teklifi de vardır.

- "Şüpheli ölüm" davalarında, "intihar" olarak kapanan bazı ölümlü durumlarda gerçeğin ortaya çıkarılmasını sağlayarak adalete katkı sağlar. Yerel mahkemelerin ve Yargıtay'ın kadınların korunması, cinsel saldırı ve kadın cinayeti davalarında emsal kararlar vermesinde, tüm bu yollarla Türkiye hukukunda iç içtihat oluşmasına katkı verir.
- Türkiye'de kadın cinayetleri gerçeklerini aydınlatmak için, kayıt tutar, kadın cinayeti verilerini derleyerek her ay kamuoyu ile paylaşır. Kadın cinayetleri seyrini izler, gelişmeler konusunda yetkilileri uyarır.
- Platform görüşlerini TBMM'e de taşır. Aileler ile ziyarette bulunur ya da Meclis tarafından kadına yönelik şiddet ve kadın-erkek eşitliği konularında davet edilir, görüş ve çözüm önerilerini Meclis'te de sunar, müzakere eder.
- Hem mücadele, hem müzakere diyen Platform, kadın cinayetlerini durdurma mücadelesinin büyümesi için örgütlenir, toplantılar, eylemler yapar. Yeni kişilerle tanışmak için, bulunduğu illerde, okullarda stantlar açar, platformu tanıtır, tanıtım toplantıları düzenler, koşullara bağlı olarak çeşitli eylem ve faaliyetler gerçekleştirir.
- Platformun görüşleri ve çalışmaları toplantılarda ortak kararlarla belirlenir. İllerde, üniversitelerde, liselerde ayrı toplantılar ve çalışmalar yapar, temsilcilikler oluşturur (kadincinayetlerini durduracağız platformu.net).

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu günümüzde kadına yönelik şiddet ile mücadelede en etkin çalışma yürüten sivil toplum kuruluşudur. Bu sebeple ayrı bir bölüm olarak incelenmiştir. İlgili STK, İstanbul'da faaliyet göstermesine karşın yurdun birçok ilinde danışma büroları açarak mağdurlara destek çalışmaları yürütmektedir. Aynı şekilde sadece İstanbul'da yaşanan olaylara dahil olmamakla beraber, temsilcileri İstanbul dışındaki dava süreçlerine de katılarak dahil olup, yine kamuoyu oluşturabilmek adına çalışmalar yürütmektedir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu son dönemlerde mağdur kadınlara en güven veren STK olarak gözükmektedir. Siyasi propaganda yapmadan sadece kadına yönelik şiddet ile mücadele eden ve tüm siyasi partilerin bir olup kadına yönelik şiddet ile mücadelede ortak kararlar alınmasını belirten STK, herkesin ulaşımına açık eşit bir topluluk olarak faaliyetlerine devam etmektedir.

## **6. MEDYADA YANKI UYANDIRAN CİNAYET HABERLERİ VE KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMUNUN DAVA SÜRECİNDE ETKİLERİ**

### **6.1 Problem**

Türkiye’de kadına yönelik şiddet temel sorunlardan biri haline gelmektedir. Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne girme süreci, 2002 yılında yeni bir hükümetin iktidara gelmesi ve mevcut Kanunlarla ilgili değişiklikler yapılmak istenmesi Türkiye’de kadına yönelik şiddet ve cinayetlerin önlenmesine dair yeni çalışmaların da önünü açmaktadır.

Kişinin şiddete uğraması kişiye sadece fiziki zarar vermemektedir. Psikolojik olarak kişi yara almaktadır. Toplum tarafından dışlandığını, aciz olduğunu, güçsüz olduğunu hayata yalnız olduğunu düşünmektedir. Kişinin, bu durumu hakettiğini belirtmek ve onu cezalandırmak için yapıldığını söylemek kişinin ruhunda onarılması zor yaralar açmaktadır. Erkek egemen toplumda yaşadığımız Türkiye’de ataerkil düzen kadının her zaman bir adım geride durmasına neden olmaktadır. Kadının kendini aciz hissetme süreci burada başlayıp özellikle ekonomik konularda eşine muhtaç olması özgüven eksikliği yaratmaktadır Kişi şiddete uğradığında ya da uğrama ihtimal olduğunda ne yapacağını bilmemektedir.

Toplumsal yapıda değişiklikler meydana gelmesi örneğin refah seviyesinin artması, eğitim seviyesinin yükselmesi, bireysel farkındalığın artması toplumda birçok durumda iyileşme sağlarken olumlu değişikliklerden kaçan kişi şiddete meyilli hale gelmektedir. Farkındalık sahibi olmayan kişi karşısındaki kişiyi hatasında cezalandırarak fiziksel zarar vermek istemektedir.

Şiddete uğrayan kadın için sonraki süreç çok daha zor olmakla birlikte kişi nereden yardım alacağını bilmemektedir. 6284 sayılı Kanun yürürlükte olmasına karşın cezalar caydırıcı olmamaktadır. Kişi kendini yalnız hissetmekte, şiddet gördüğü yerde göz yumarak hayatına devam etmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında kişinin kamusal alanda güvende yaşama isteğinin devlet tarafından karşılanması sebebiyle kadına yönelik şiddetin önlenmesinde siyasi

alışmalar yapılması gerektiği belirtilmiş, lenemeyen şiddet ve cinayetlerinin arka planında cezaların caydırıcı olmadığı ilkesi vurgulanmıştır. STK'ların davalarda kamuoyu oluşturması ve farkındalık yaratmasının dava sürecindeki etkisinden bahsedilmiştir. Çalışmada zellikle Türkiye'de hkmet tarafından yapılan ve deva ettirilen kadına yönelik şiddete yönelik çalışmalar, siyasi çalışmalar üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın temelinde kadına yönelik şiddetin temelinde kadının şiddet sonrası nasıl yardım alacağı, neler yapılabileceği ve şiddeti önlemeye yönelik devlet tarafından alınabilecek kapsayıcı önlemlerin açıklamaları üzerinde durulmuştur. Çalışma siyasi olarak devletin ele aldığı ve uyguladığı kararlar üzerinde ele alınmış, konu parti olarak çözüm sunma nerileri olarak anlatılmamıştır. Sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu kamuoyunun dava sürecinde etkisi literatüre ivme olarak eklenecektir.

## **6.2 Amaç**

Kadın cinayetlerine ve kadına yönelik şiddet olaylarında verilen caydırıcı cezalar, siyasi olarak devletin bu konudaki tavrı insanların adalete güven duyması hususunda son derece önemlidir. Bu çalışmanın temel amacı kadın cinayetlerinin siyasi temelli oluşu çünkü kişinin kamusal alanda yaşama özgürlüğünün devlet tarafından güvence altına alınması ve STK'ların şiddet/cinayet davalarında kamuoyu oluşturarak dava sürecine müdahil olmalarıdır. Bu amaç doğrultusunda 4 hedef belirlenmiştir.

1. Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin sebebinin araştırılmak.
2. Türkiye'de kadına yönelik şiddet ile etkin mücadele kullanılan yöntemlerin saptamak.
3. Kadına yönelik şiddetin ve cinayetlerin, kamusal alanda zgr yaşama hakkı olan bireyin hakkının devlet tarafından korunması sebebi ile siyasi boyutunu açıklamak.
4. Kadına yönelik şiddet eylemi sırasında ve sonrasında STK'ların etkin rollerinin mücadeledeki yerini saptamak.

### 6.3 Önem

Türkiye’de kadınları yaşadıkları şiddet ve cinayet olayları toplum nezdinde son derece önemli görülen ve tedirginlik yaratan durumlardandır. Kişi, hayati tehlikesi korkusuyla yaşadığı şiddet olayını kimseye anlatamadığından, bu konuda çalışma yapan Sivil Toplum Örgütleri’nin dayanışması ve yardımıyla sesini duyurabilmekte ve yardım isteyebilmektedir.

Bir maddi kaynak gerektirmeyen ve herkes tarafından kolayca kullanılabilen sosyal medya üzerinden STK’lar zaman ve mekân sınırlarını kaldırarak aktif olarak çalışıp kamuoyu oluşturabilmektedir.

Bu çalışma, kadına şiddet ve kadın cinayetlerinde siyasi alınan kararların etkin kullanılmasında ilgili eylemlerin önlenmesi açısından ve Sivil Toplum Örgütleri’nin aktif çalışmaları ile mağdur kişinin çekinmeden kendini ifade edebilmesi ve oluşturdukları kamuoyu sayesinde davalardaki indirim ve haksız tahrik caydırıcılığının azalması açısından önemlidir.

### 6.4 Araştırma Soruları

1. Şiddet ve şiddet türleri nelerdir?
2. Kadına yönelik şiddet nedir?
3. Dünyada kadına yönelik şiddet için alınan önlemler nelerdir?
4. Türkiye’de kadına yönelik şiddet için alınan önlemler nelerdir?
5. Sivil Toplum Kuruluşlarının kadına yönelik şiddet olaylarında kamuoyu oluşturmasının faydaları nelerdir?
6. Sivil Toplum Kuruluşlarının kamuoyu oluşturması kadına yönelik şiddetin azalmasında bilinçlenme açısından etken midir?
7. Türkiye’de kadına yönelik şiddet olaylarının sebebi neden siyaset görülmektedir?

## **6.5 Evren ve Örneklem**

Araştırmanın evreninin Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu’nun Twitter hesabı, ilgili haber siteleri, konuyla ilgili yazılmış makale ve tezler, instagram hesapları ve STK resmi internet sitesindeki faaliyetleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Türkiye’nin kadına yönelik şiddet olayları için aldığı örnekler ve mevzuatlar oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini seçilirken, Türkiye’de kadın cinayetler ile mücadelede sivil toplum örgütlerinin öneminin yüksek olduğu düşüncesi örnek alınarak şiddete yönelik alınan önlemlerin açıklanması gerektiğinden, örneklem olarak ele alınmıştır.

## **6.6 Araştırmanın Sınırlılığı**

Kadına yönelik şiddet ve cinayet olaylarının önlenmesi için Türkiye’nin aldığı kararlar ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunun aktif çalışmaları baz alınarak yazılan bu tezde herhangi bir zaman sınırlaması bulunmamaktadır. Sosyal medya hesabı, ilgili haber siteleri, yazılan makale ve tezler olarak sadece ilgili STK incelenmiş olup 2002 yılından 2022 yılına kadar kamuoyunda yankı uyandırmış cinayet haberleri baz alınmıştır.

## **6.7 Araştırmanın Modeli**

Bu araştırmada, Kadın cinayetlerini Durduracağız Platformunun faaliyetlerini incelendiğinden söz konusu cinayet ve şiddet davaları incelenerek, örnek olaylar üzerinde durulmuştur. Bu yüzden ara sıra nitel ara sıra nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi ve örnek olaylardan yararlanılmıştır.

## **6.8 Verilerin Toplanması**

İlgili veriler örnek olaylar ve içerik analizinden oluştuğu için, çalışmalar için mevzuat ve TBMM sitesinden, STK için ise ilgili internet sitesi, haber siteleri, makale, tez ve Twitter hesaplarından faydalanılmıştır. Aynı zamanda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile kadına yönelik şiddet ile ilgili çalışmalar yürüten üniversitelerin hazırladıkları çalışmalar baz alınmıştır.

## 6.9 Örnek Cinayet Haberleri

### Münevver Karabulut Cinayeti

Münevver Karabulut, 3 Mart 2009 tarihinde erkek arkadaşı Cem Garipoğlu tarafından vahşice öldürülmüştür. Münevver Karabulut'un lise öğrencisi olması ne canavarsa hisle, korkunç bir cinayete maruz bırakılması tüm ülkeyi derinden üzmüş, kadın cinayetlerinde bir milat olarak yer edinmiştir. Cem Garipoğlu hemen teslim olmamış cinayet gününden 197 gün sonra İstanbul'da teslim olmuştur. Cinayet döneminde ülkemizde kadına yönelik şiddet ve cinayet olaylarında aktif rol olan bir STK yok iken, Münevver Karabulut cinayeti sonrası özellikle cinayetin basında yer alış şeklinin rahatsız etmesi sebebiyle Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu kurulmuş ve tüm cinayet/şiddet davalarında etkin rol alarak suçluların alacakları cezalarda tahrik ve iyi hal indiriminden faydalanmalarına engel olmaya yönelik çalışmalar yürütmüşlerdir.

Cem Garipoğlu müebbet hapis cezası aldığı cezaevinde 2014 yılında intihar etmiştir. Fakat ailesinin zengin olması ve cezaevi arkadaşlarının sürekli Çince çalışıyordu ifadeleriyle kamuoyu tarafından ölmediği ve yurt dışına kaçırıldığı düşüncesi hakimdir.

### Özgecan Aslan Cinayeti

Özgecan Aslan, 2015 yılında Mersin/Tarsus'ta akşam vakti evine dönerken bindiği minibüs şoförünün tecavüz girişimine direnirken, minibüs şoförü tarafından yakılarak öldürülmüştür. Özgecan Aslan cinayeti 2015 yılında tüm ülkede yankı uyandırmış olup özellikle Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu tarafından adına sayısız eylem düzenlenmiştir. 16 Şubat "Kara Pazartesi" günü olarak anılmaya başlanmıştır. Tüm dava sürecinde Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu ve birçok STK adliyyede yer almış, suçluların cezada indirim almaması adına kamuoyu oluşturarak eylem düzenlemişlerdir. Üç sanık da ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmıştır. Özgecan'ın anısı, tüm ülkede birçok yerde yaşatılmaya devam etmektedir. Kadına şiddetin simgesi haline gelen Özgecan Aslan cinayeti, her sene ölüm yıldönümünde anılmaya devam ederek hatırası yaşatılmaya çalışılmaktadır.

### **Pınar Gültekin Cinayeti**

Pınar Gültekin Temmuz 2020 yılında Cemal Metin Avcı tarafından öldürülmüş ve cesedi ormanlık alana atılmıştır. Evli ve bir çocuk babası olan katil zanlısı suçunu itiraf ederek cinayeti nasıl işlediğini, Pınar Gültekin'i önce bayıltıp daha sonra öldürdüğünü itiraf etmiştir. Pınar Gültekin davası ülkede büyük yankı uyandırmış, birçok sanatçı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan dahil birçok ismin sosyal medya üzerinden tepkilerini dile getirmelerine neden olmuştur. İlgili davanın tüm sürecinde Kadın Cinayetlerini durduracağız Platformu adliye de yer almış, almaya da devam etmektedir.

### **Emine Bulut Cinayeti**

18 Ağustos 2019 tarihinde eski eşi tarafından kızının yanında boynundan bıçaklanarak öldürülen Emine Bulut, öldürüldüğü ortamda bir başkasının çektiği videoda “ölmek istemiyorum” sözü ve kızının “anne lütfen ölme” çığlıkları ile kamuoyunda büyük yankı uyandırmış ve kadın cinayetlerinin sembollerinden biri olmuştur. Emine bulut cinayeti tüm ülkeyi ayağa kaldırmış başta Kadın Cinayetlerini durduracağız Platformu olmak üzere birçok STK tarafından protesto edilmiş, sosyal medya üzerinden kamuoyu oluşturulmuştur. Emine Bulut cinayetinde savcının iyi hal indirim talebini ortaya çıkması ile birçok tepki dile getirilmiş, talep reddedilerek zanlıya müebbet hapis cezası verilmiştir.

### **Ceren Özdemir Cinayeti**

Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi 2. Sınıf öğrencisi 20 yaşındaki Ceren Özdemir, özel ders verdiği bale dersi çıkışı evine giderken hiç tanımadığı Özgür A. İsimli firari suçlu tarafından, evine giriş yapacağı sırada apartman girişinde öldürülmüştür. Ceren Özdemir cinayeti tüm ülkede yankı uyandırmış, evine giderken ortaya çıkan son görüntülerinde katilin arkasından yürüdüğünü fark ettiği an ara sıra arkasına bakarak yürüdüğünün gözüktüğü videoyu izleyen herkesi hüzne boğmuştur. Katil ifadesinde, Ceren'i gözüne kestirdiğini ve bir bıçak darbesi ile öldürebilecek birini aradığını ifade etmiştir. Ceren'in davası boyunca STK'lar protesto gösterileri düzenlemiş katilin en ağır şekilde cezalandırılmasını talep etmişlerdir. İlgili davada zanlıya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilmiştir.

## **Ceren Damar Şenel Cinayeti**

Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Araştırma Görevlisi olarak görevini yürüten Ceren Damar Şenel, aynı fakültede öğrencisi Hasan İsmail Hikmet tarafından, kopya çekerken yakalaması sebebiyle 2 Ocak 2019 tarihinde öldürülmüştür. Sanık avukatının tartışmalı savunması, Ceren Damar Şenel 'in zanlıyla ilişki yaşadığına ve terk edildiği için iftira attığına, zanlıyla sürekli uğraştığına yönelik iftira neticesinde verdiği savunma ile ülke çapında tepkiye neden olmuştur. Müvekkili için iyi hal indirimi ve haksız tahrik indirimi talebinde bulunmuştur. Mahkeme sanığa müebbet ağırlaştırılmış hapis cezası vermiş olmuştur, Ceren Damar Şenel eğitim şehidi olarak anılmıştır. Hatırası ülkenin birçok yerinde yaşatılmaya deva etmektedir.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun çalışmalarını ve Türkiye'de yaşanan kadına yönelik şiddet oranının neden yüksek olduğunu daha iyi anlamak için, ilgili STK'nın yıllık raporlarına bakılması katkı sağlayacaktır. 2021 ve 2022 yılı raporlarını incelemek bize en yakın iki tarih olan yıllar için yaşanan kadına yönelik şiddet durumunun vahametini gözler önüne serecektir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun 2022 Ocak ayı raporunu inceleyecek olursak; sadece 2022 Ocak ayında 26 kadın öldürülmüş, 28 kadın şüpheli şekilde ölü bulunmuştur. Bu ay 26 kadın cinayeti işlenmiş, 28 kadın şüpheli bir şekilde ölü bulunmuştur. Öldürülen 26 kadından 13'ünün hangi bahaneyle öldürüldüğü tespit edilemedi, 11'i boşanmak istemek, barışmayı reddetmek, evlenmeyi reddetmek, ilişkiyi reddetmek gibi kendi hayatına dair karar almak istemesi bahanesi ile, 1 kadın nefret bahanesi ile 1 kadın ekonomik bahanelerle öldürüldü. 13 kadının hangi bahaneyle öldürüldüğünün tespit edilememesi, kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin görünmez kılınmasının bir sonucudur (kadincinayetlerinidurduracagizplatformu.net).

## **Ocak 2022 yılında öldürülen kadınlar;**

Ankara'da 25 yaşındaki **Esra Hankulu** 5 Ağustos 2021 tarihinde ölü bulunmasıyla ilgili davada savcı, mütalaa verdi. Mütalaa adli tıp raporuna dayanan savcı; Ümitcan Uygun'un evde bulunduğunu belirterek "Alınan raporlardan ve sanıkların beyanlarından anlaşılacağı üzere vücuttaki darbelerden sonra 1 saat içerisinde maktulün kustuğu ve şuurunun bozulduğu, bu şekilde maktül Hankulu'nun Ümitcan Uygun tarafından öldürüldüğü belirlenmiştir." dedi.

Van'da 47 yaşındaki **Zeynep Şengüler**, evli olduğu erkek Mehmet Veysi Şengüler tarafından kıskançlık bahanesiyle tabancayla vurularak öldürüldü. Fail ifadesinde cinayet için uzun süre plan yaptığını belirtti.

İstanbul'da 44 yaşındaki **Nermin Celep**, birlikte olduğu Ramazan Su tarafından önce sokak ortasında darp edildi daha sonra takside bıçaklanarak öldürüldü. Ramazan Su'nun daha önceden "kasten yaralama", "Taksirle yaralama", "Cinsel saldırı" "kötü muamele" gibi suçlardan kaydı olduğu belirlendi.

İstanbul'da **Gülbeyaz Oruçgüney** oğlu Orhan Oruçgüney tarafından bıçaklanarak öldürüldü.

Denizli'de 69 yaşındaki **Safiye Gülkaya** evli olduğu Cafer Gülkaya tarafından tüfekle vuruldu. Fail tutuklandı.

Gaziantep'te 40 yaşındaki üç çocuk annesi **Nurcan Kartal** evli olduğu Nurettin Kartal tarafından 11 kez bıçaklandı. Nurcan hastanede yaşam mücadelesini kaybetti. Fail gözüaltına alındı.

Antalya'da bir kafede çalışan 17 yaşındaki **Edanur Demir** tabancayla vurularak hayatını kaybetti. Fail Semih Melih D. ifadesinde "Edanur ile şakalaşıyorduk. Tabanca ile şaka yapmak istedim. O da 'ben tabancadan korkmam' dedi. Ben de önce ayağına daha sonra namluyu başına çevirip, tetiğe bastım. Böyle olacağını bilmiyordum" dedi.

İstanbul'da 28 yaşındaki Avukat **Dilara Yıldız** bir restoranda yemek yerken eskiden birlikte olduğu Oktay Dönmez tarafından kendisiyle barışmayı kabul etmediği bahanesiyle ateşli silahla öldürüldü. Dilara Yıldız'ın faili birçok kez şikayet ettiği ve uzaklaştırma kararı bulunduğu ortaya çıktı.

İstanbul'da 37 yaşındaki **Safura Gülistan**, evli olduğu erkeğin babası Galip Gülistan tarafından ateşli silahla vurularak öldürüldü. Cinayetine ilişkin 7 şüpheli adliyeye sevk edildi. Şüphelilerin, aldatma iddiası üzerine aile meclisi kararıyla infaz kararı aldıkları kaydedildi.

Mersin’de 24 yaşındaki **Raziye Oskay**, birlikte olmayı reddettiği Barış Can Uçuk tarafından sokak ortasında tabanca ile vuruldu. Raziye’nin yıllardır tehdit ve psikolojik şiddete maruz kaldığı, fail hakkında birçok kez şikayetçi olduğu ve uzaklaştırma kararı aldırıldığı öğrenildi.

Gaziantep’te 26 yaşındaki **Dilan Palamut**, evli olduğu Ökkeş Palamut tarafından silahla vuruldu. Fail, Dilan’ın intihar ettiğini söyleyerek cinayeti gizlemeye çalışmıştı.

İstanbul’da hemşire olarak çalışan 33 yaşındaki **Ömür Erez**, eskiden birlikte olduğu Rahmi Uygun tarafından çalıştığı yerde silahla vurularak öldürüldü. Failin birçok farklı suç kaydı olduğu ortaya çıktı.

Balıkesir’de 40 yaşındaki **Elif Turan**, boşanma aşamasında olduğu Kamil Turan tarafından sokak ortasında ateşli silahla vurularak öldürüldü.

Mersin’de 22 yaşındaki **Rim A.** hamileyken evli olduğu Nasır A. tarafından öldürülüp evlerinin arkasındaki araziye gömdüğü ortaya çıktı. Fail ve olayı gizleyen yakınları gözaltına alındı.

Bursa’da 31 yaşındaki **Gözde Korku** evli olduğu Orcay Korku tarafından kıskançlık bahanesiyle ateşli silahla vurularak öldürüldü. Fail aynı silahla intihar etmeye çalıştı.

Ankara’da 30 yaşındaki **Özge Nur Tekin**, Erdal Kaya isimli din tüccarının yönlendirmesiyle evli olduğu erkek tarafından sırtına 100 kez oklavayla vurularak öldürüldü.

İzmir’de hakkında 6 ay önce kayıp başvurusu yapılan 38 yaşındaki **Sinem Karaboğa’nın**, evli olduğu Ferhat Karaboğa tarafından kıskançlık bahanesiyle boğularak öldürüldüğü ortaya çıktı. Cinayet 3 yıl sonra failin itirafı sonucu ortaya çıktı.

Adıyaman’da 25 yaşındaki iki çocuk annesi **Canan Işık** boşanma aşamasında olduğu Mahmut Işık tarafından sokak ortasında bıçaklanarak öldürüldü. Birkaç kez ayrılık kararı alan Canan Işık’ın aile büyüklerinin araya girmesiyle yeniden Mahmut Işık’ın yanına döndüğü öğrenildi. 3 ay önce şiddet gören Canan Işık, 2 çocuğunu da alarak Kadın Sığınma Evi’ne yerleşmiş ve Aralık ayında Mahmut Işık’tan boşanmak için dava açmıştı.

İstanbul'da 47 yaşındaki **Hanpaşa Özbek** evli olduğu İsmail Özbek tarafından plastik kelepçeyle boğularak öldürüldü. Polis ekiplerini arayıp, "Eşimi öldürdüm gelin beni alın" diyerek kendini ihbar etti.

Ankara'da 35 yaşındaki **Funda Koyuncu**, evli olduğu Recep Koyuncu tarafından bıçaklanarak öldürüldü. Fail gözaltına alındı.

Antalya'da 57 yaşındaki **Saadet Tutkanç**, tanıdığı Vural Yılmaz tarafından boğularak öldürüldü ve evdeki sandığa saklandı. 17 Aralık'ta gerçekleşen olay, 5 Ocak'ta fail tarafından itiraf edilince ortaya çıktı. Fail tutuklandı.

Tekirdağ'da 22 yaşındaki **Esra Ustaogulları** evli olduğu erkek İlker Ustaoglu tarafından çocuklarının gözü önünde silahla öldürüldü. Fail intihar etti.

Adana'da **Hüda Gün** ve annesi **Naima Gün** Hüda'nın birlikte olduğu kişinin erkek kardeşi tarafından başlarından silahla vurularak öldürüldü. Evden çıkan A.A. isimli fail plakası sökülmiş motosikletine binip kayıplara karıştı.

Afyon'da 58 yaşındaki **Hacer Evlice** oğlu Ahmet Evlice tarafından bıçakla boğazı kesilerek öldürüldü. Fail ilk ifadesinde annesini evde kanlar içinde bulduğunu iddia etmişti. Evi dağıtarak hırsızlık süsü veren, annesinin altınlarını ve parasını alan fail çapraz sorguda suçunu itiraf etti, tutuklandı.

İzmir'de 48 yaşındaki **Günay Özyıldız** oturduğu apartmana girdiği sırada Ömer Al tarafından bıçaklanarak öldürüldü. Fail tutuklanarak cezaevine gönderildi  
(kadıncinayetlerinidurduracagizplatformu.net)

2021 yılı raporunu inceleyecek olursak; 2021 yılında 280 kadın öldürüldüğü bilgisi raporda paylaşılmıştır. 2021 yılında öldürülen 280 kadının 124'ü evli olduğu erkek, 37'si birlikte olduğu erkek, 24'ü tanıdık birisi, 21'i eskiden evli olduğu erkek, 16'sı akrabası, 13'ü eskiden birlikte olduğu erkek, 13'ü babası, 11'i oğlu, 6'sı kardeşi, 3'ü tanımadığı birisi, 1'i kendisini bir süredir takip eden erkek tarafından öldürülmüştür. 11 kadının ölümüne sebep olan kişilerin yakınlık durumu tespit edilememiştir (kadıncinayetlerinidurduracagizplatformu.net).

Dava süreçlerinde destek amacıyla meydanlarda, adliyelerde, okullarda, kampüslerde, iş yerlerde, uluslararası gündemde kalarak mücadele etkin rol oynamaktadır. Özellikle 2021 yılında Almanya’da kadın meclisi kurarak Azra Gülendam için eylem düzenlemişlerdir.

#### **2021 Aralık ayında öldürülen 30 kadın;**

Antalya’da 2 çocuk annesi 30 yaşındaki **Aylin Hayriye Alkutay**, eskiden evli olduğu Mustafa Ayata tarafından ateşli silahla öldürüldü. Fail, Hayriye’nin iki kardeşini de yaraladı.

Adana’da 55 yaşındaki **Fatma Hoşça** evli olduğu Osman Hoşça tarafından ateşli silahla öldürüldü. Failden şiddet gördüğü belirtilen Fatma’nın, hayatını kaybettiğinde fail ile yan yana konulmak istemediğini söylediği ve Osman Hoşça’nın daha sonra aynı silahla intihar ettiği öğrenildi.

Kayseri’de 39 yaşındaki **Zehra Çakır** evli olduğu İsmail Çakır tarafından ateşli silahla öldürüldü. İsmail Çakır’ın Zehra’yı vurduktan sonra kendisini vurarak intihara teşebbüs ettiği ortaya çıktı.

Sivas’ta 43 yaşındaki **Sultan Dağaşan** evli olduğu D. Dağaşan tarafından ateşli silahla öldürüldü.

Antalya’da 63 yaşındaki 1 çocuk annesi emekli öğretmen **Gülşenem Yılmaz** evli olduğu Talat Yılmaz tarafından bıçaklanarak öldürüldü. Failin Gülşenem’i öldürdükten sonra sabaha kadar cesedinin başında beklediği ve polise teslim olduğu ortaya çıktı.

Antalya’da 52 yaşındaki **Gülderen Çelik** kardeşi Kutlay Çelik tarafından ateşli silahla öldürüldü. Failin Gülderen’i, babasının tüm mal varlığını Gülderen’e bıraktığı için öldürdüğü ortaya çıktı.

Şırnak’ta 32 yaşındaki 2 çocuk annesi **Özlem Çapur** eskiden evli olduğu M. B. tarafından bıçaklanarak öldürüldü.

Urfa’da 22 yaşındaki 1 çocuk annesi **Selva El Hinedi** tercüman olarak çalıştığı hastaneye gittiği sırada sokak ortasında Ayad El Hasan tarafından sırtından ve göğsünden bıçaklanarak öldürüldü. Failin Selva’yı evlilik teklifini kabul etmediği için öldürdüğü ve daha sonra kaçtığı ortaya çıktı.

Adana’da 28 yaşındaki **Nazik Sancar** evli olduğu Ömer Sancar tarafından ateşli silahla öldürüldü. Nazik’in babası failin daha önce Nazik’e şiddet uyguladığını, alkol ve madde bağımlısı olduğunu belirtti.

Mardin’de 32 yaşındaki 4 çocuk annesi **Cahide Can**, evli olduğu Sabri Can tarafından çocuklarının gözü önünde ateşli silahla öldürüldü. Fail, Cahide’ye şiddet uyguladıktan sonra pompalı tüfekle 6 el ateş etti.

Kayseri’de 20 yaşındaki **Hörmet Doğan** ve 1,5 yaşındaki kızı Yasemin Nur Soyak, Hörmet’in evli olduğu Kaya Doğan tarafından boğazı kesilerek öldürüldü. Olayın ardından fail intihar girişiminde bulundu.

Trabzon’da 69 yaşındaki **Hatun Moradaoğlu** evli olduğu erkek tarafından ateşli silahla öldürüldü. Fail, Hatun’a 2 el ateş ettikten sonra karakola gidip teslim olduğu öğrenildi.

Kocaeli’de yaşayan **Kezban Meşe** boş bir arazide başından vurulmuş olarak bulundu. Fail K. A. Kezban’ı öldürdüğü ateşli silahla birlikte yakalandı.

Mersin’de 41 yaşındaki **Feriha Temiz** çalıştığı iş yerinde Metin Masat tarafından silahla 9 el ateş edilerek öldürüldü. Olayın ardından fail intihar girişiminde bulundu.

Kocaeli’de 35 yaşındaki **Nebahat Er**, Celal Serçe’den ayrıldığı bahanesiyle boğazı kesilerek öldürüldü. İntihar ettiği iddia edilen Nebahat’in evinde Celal Serçe’nin telefonunun bulunmasıyla failin Serçe olduğu ortaya çıktı.

Antalya’da 28 yaşındaki 1 çocuk annesi **Gülsüm Bilgiç** evli olduğu Metin Bilgiç tarafından ateşli silahla öldürüldü.

Mardin’de 27 yaşındaki **Cemile Başçı** ve annesi **Kadriye Başçı** Cemile’nin eskiden evli olduğu Seyfettin Değer tarafından ateşli silahla öldürüldü. Olaydan sonra fail aynı silahla intihar etmeye kalkıştı. Failin boşanmadan önce Cemile’ye şiddet uyguladığı ve 2 kez 15’er gün süreyle uzaklaştırma cezası aldığı belirtildi.

Bursa’da 77 yaşındaki **Gülser Uyar** evli olduğu Ali Kemal Uyar tarafından uykusunda başından vurularak öldürüldü. Failin, Gülser’i öldürdükten sonra kızını arayarak “Anneni öldürdüm” dediği ortaya çıktı. Kızının polise haber vermesi üzerine fail gözaltına alındı.

Giresun’da 35 yaşındaki 2 çocuk annesi **Hülya Alaca**, birlikte olduğu erkeğin oğlu Yiğit Tüysüz tarafından silahla vurularak öldürüldü.

Muğla’da 36 yaşındaki 2 çocuk annesi **Derya Gül**, eskiden birlikte olduğu Sahabe Semi Sayın tarafından silahla vurularak öldürüldü. Fail cinayetin ardından kendi aracında intihar etti.

Antalya’da 31 yaşındaki **Rukiye Akgül**, evli olduğu Emrah Akgül tarafından başına demir çubukla vurularak öldürüldü. Cinayetin ardından fail polise teslim oldu.

Şanlıurfa’da 1 çocuk annesi 21 yaşındaki **Meral Baran**, evli olduğu Mehmet Şah Baran tarafından silahla vurularak öldürüldü. Çocuklarını aşı olmaya götürdükleri sırada aile sağlığı merkezinde çıkan tartışma sonucunda failin aracından aldığı silahla Meral’i öldürdüğü ortaya çıktı. Cinayetten sonra fail intihar etti.

İstanbul'da market alışverişi için dışarı çıkan 31 yaşındaki 3 çocuk annesi **Meryem Yılmaz**, eskiden birlikte olduğu Erdal Dönmez tarafından 15 yerinden bıçaklanarak öldürüldü. Abisi Meryem'in daha önce ölüm tehditleri aldığını ve karakola ifade vermiş olduğunu ifade etti. Daha sonra failin 60 adet suç kaydı olduğu ortaya çıktı.

Ağrı'da yaşayan 2 çocuk annesi **Semra Yıldız** evli olduğu Cengiz Yıldız tarafından silahla vurularak öldürüldü. Cinayetin ardından fail aynı silahla intihar etti.

Bursa'da 33 yaşındaki 6 çocuk annesi **Hibetullah el Muhammed el Nasır**, evli olduğu Muhammed Rehhal tarafından vücudunun birçok yerinden bıçaklanarak öldürüldü. Cinayetten sonra fail kaldığı daireyi yaktı. Gözaltına alınan failin ifadesinde "Öldürdüğüm için pişman değilim. Kendisine Allah rahmet eylesin." dediği ortaya çıktı. Failin uyuşturucu madde bağımlısı olduğu ve Hibetullah'ın fail hakkında kendisine şiddet uyguladığı için koruma kararı çıkarmış olduğu öğrenildi.

Adana'da 28 yaşındaki 3 çocuk annesi **Melike Yağmur Uyaner** evli olduğu Yunus Emre Uyaner tarafından silahla vurularak öldürüldü. Failin Melike'yi kripto para borsasında para kaybetmesi üzerine cinnet geçirdiği bahanesiyle öldürdüğü ve cinayet sonrasında intihar ettiği ortaya çıktı.

İstanbul'da 31 yaşındaki **Mariyam Aloui Ep Guitni**, birlikte olduğu Mohammad O.E.A. tarafından boğularak öldürüldü. Failin Mariyam'a kendisinden ayrıldığı bahanesiyle tecavüz ettiği daha sonra da Mariyam'ın ağzını, ellerini ve ayaklarını bağlayıp, boğduğu öğrenildi.

Ankara'da 24 yaşındaki **Derya Damla Yurdakul**, evli olduğu Süleyman Yurdakul tarafından bıçaklanarak öldürüldü. Derya'nın fail hakkında uzaklaştırma kararı bulunduğu ve failin barışma bahanesiyle evine geldiği ortaya çıktı.

Kocaeli'de 35 yaşındaki **Güzin Çetin**, evli olduğu Turgay Çetin tarafından silahla vurularak öldürüldü. Güzin'in fail hakkında uzaklaştırma kararı aldığı ve boşanma aşamasında olduğu öğrenildi (kadıncinayetlerinidurduracagizplatformu.net).

## 6.10 Sonuç ve Öneriler

Kadınlar, yüzyıllar boyunca çeşitli sebeplerle erkeklere karşı mücadele vermişlerdir. 20.yüzyıl öncesi kadınlarımız toplumsal alanda eşitlik, seçme ve seçilme hakkı gibi temel haklara dahi sahip değilken, erkeklere karşı mücadele ederek istedikleri haklara sahip olmuşlardır. Kadınların mücadelesi hiç bitmemiş ataerkil bir toplumda günümüzde dahi eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği konularında mücadele etmeye devam etmektedir.

Toplumsal olarak kadınların en büyük sorunu kadına yönelik şiddet ve cinayet olaylarıdır. Neredeyse her gün cinayet ve şiddet haberi almaktayız. Kadınlar sokağa dahi çıkarken korkmakta, akşamları evlerine dönerken hayati tehlikeleri olabileceklerine inanarak tek başlarına hareket edememektedir. Özellikle İstanbul gibi yoğun göç alan bir büyükşehirde yaşayan herhangi bir kadın kendisini güvende hissedememektedir.

2002 yılında yapılan seçimle hükümet değişikliği ile iktidara ideolojik olarak da farklı bir parti gelmiş ve kadına yönelik şiddet ile mücadelede birçok çalışma yapılmıştır. Fakat günümüzde bu çalışmaların yeterli olmadığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar ve ilgili Kanunlar yeterli seviyede uygulanmazsa kadına yönelik şiddet ile tam olarak mücadele etmiş sayılamayız. Örneği; İstanbul Sözleşmesinde kurucu ve ilk imza atan ülke olmamıza karşın sözleşmeden çekilmek, kadına yönelik şiddetin engellenmesi çalışmalarına engel düşürmektedir. Aynı zamanda 6284 sayılı Kanun tam ve yeterli olarak uygulanmamaktadır. Kadınlara yönelik şiddet ve cinayet davalarında suçlulara verilen cezaların az olması, caydırıcı olmaması, haksız tahrik, iyi hal indirimi gibi unsurların sürekli kullanılması hatta çoğu yabancı uyruklu sığınmacıların ve Türk vatandaşlarının adli kontrol şartı ile salıverilmesi kadınların güven duydukları adalet hissiyatını zedelemekte ve kendilerini güvende hissetmemelerine neden olmaktadır. Kişi, yaşama hakkına devlet tarafından korunacak yöntemlerle sahip olmaktadır. Bir kadın ya da herhangi bir kişi kamusal alanda özgür olarak yaşayabilme hakkına sahiptir ve bu hak devlet tarafından korunmalıdır. Kişi, söz konusu hakkının korunmaması ile şiddete uğruyorsa ya da öldürülüyorsa, devletin bir ihmali söz konusu olabilir ya da cezaların caydırıcı olmaması suçun işlenme ihtimalini artıracığından dolayı olarak devlet kanadı suçlu bulunabilir. Bu yüzden, kadın cinayetleri siyasi olarak görülmektedir. Suçlu, cezaların caydırıcı olmaması sebebiyle aynı suçu yeniden

işleyebilmektedir. Toplumda hâkim olan “ne de olsa ceza almıyorum, en fazla 1-2 yıl yatar çıkarım” düşüncesi hepimizi karanlığa götürmektedir. Kimsenin güvende olmaması demek sağlıklı bir toplum olmamamız ve yaşadığımız ülkenin iç güvenliğinin sarsılması demektir. Bir ülkenin temeli, iç güvenliğin sağlam olması temeline dayanmaktadır.

Öte yandan ana muhalefet partisi olan CHP ve bir diğer muhalefet partisi olan HDP’nin kadına yönelik şiddet ile mücadelede etkin rol oynadığı görülmektedir. Sık sık meclise soru önergeleri sunmaları ve her kadına yönelik şiddet haberinde eylemlere katılmaları mağdur ailelere destek olduklarını belirtmeleri kişide özgüven hissi yaratmaktadır. Fakat önemli olan ve unutulmaması gereken şu ki; kadına yönelik şiddet herhangi bir siyasi parti tekelinde olmamalıdır. Örneğin sadece HDP’nin ya da AKP’nin tepki vereceği ya da çözüm sunacağı bir durumdan çok daha fazlasıdır kadına yönelik şiddet. Kişinin, yaşadığı ülkede güvenle yaşayabilmesi devlet kontrolündedir. Devlet kontrolü, hükümetin tekelindedir fakat mücadele edilen konu boyutunu gün geçtikçe aşıyorsa ortak karar alınması insanlığın yararınadır.

Kadına yönelik şiddet ve cinayet olaylarının azalması için tarafımda şu önlemlerin alınması gerektiği kanaatine varılmıştır;

1- İstanbul başta olmak üzere Ankara, İzmir gibi büyükşehirlerde öncelik verilerek ülkenin tamamı için sığınmacı, mülteci ve göçmen sayısında azalma çalışmaları yapılması gerekmektedir. Özellikle yeni sığınmacı, göçmen, mülteci akımlarına yönelik önleyici çalışmalar ya da zorunlu kalınan hallerde eğitilmiş, psikolojik sorunları olmayan bireylere bu hakkın tanınması,

2- Kadına yönelik şiddet ve cinayet davalarında hiçbir şekilde cezai indirim uygulanmaması, emsal gösterilecek şekilde cezalar verilmesi,

3- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu gibi kamuoyunda ses getiren STK’ların eylemlerinin polis tarafından engellenmesinin kaldırılması ve desteklenmesi,

4- İstanbul Sözleşmesinden çekilme kararının iptal edilmesi ve tekrar yürürlüğe konulması,

5- 6284 sayılı Kanun'un şartsız kullanılması ve kişi fark etmeksizin insanların 6284 sayılı Kanun nezdinde tüm haklara koşulsuz sahip olması,

6- Farkındalık yaratabilme adına topluma kadına yönelik şiddet ve mücadele konusunda eğitim verilmesi,

7- Toplumda yaygın olan ataerkil düzenin son bulması için kadının sosyal ve toplumsal hayatta var olduğu, günümüzde bu durumun doğru ve anlaşılır olduğuna dair bilgilendirici eğitimlerin düzenlenmesi,

8- Kadına yönelik şiddet ile mücadele için çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşlarının devlet tarafından desteklenmesi ve STK'larda siyasi ideoloji temelinin bitirilmesi, örgüt propagandalığının son bulması

9- Kesici, delici aletlerin tüm insanların ulaşımına kolay olmasının engellenmesi ve silah ruhsatı verilmesinin sınırlandırılması,

10- Başta Cumhurbaşkanı olmak üzere, tüm siyasi partilerin kadına yönelik şiddeti kınayarak, mücadele için ortak karar alması ve etkin uygulanması,

11- Kadına yönelik şiddet ile mücadele için eşitlikçi söylemlerin ve kadınların sosyal hayatta var olduğu gibi iş hayatında da var olabileceği düşüncesi başta Cumhurbaşkanı olmak üzere tüm siyasi partilerin söyleminde olması,

12- Sadece Kadın Bakanlığı (kadincinayetlerinedurduracagizplatformu.net) ya da kadına yönelik şiddet için çalışacak bakanlık kurulmalı ve konuyla ilgili etkin mücadele edecek kişilerin çalıştırılması,

13- Toplum cinsiyet eşitliği söyleminde de bulunacak ve özellikle cinsel yönelim-cinsiyet eşitliğinden bahsedecek Kanunların anayasada yer alması,

14- Ağırlaştırılmış müebbet cezasının yeniden uygulanması.

Kadına yönelik şiddet ülkemizin 81 ilinde, başta Cumhurbaşkanı olmak üzere tüm siyasi partilerce ortak çalışılarak mücadele edilmesi gereken bir durumdur. Şiddet ve

cinayet oranları gün geçtikçe artmaktadır. Kadınların özgürce yaşayabilmesi ve kimseden korkmadan hayatlarına devam edebilmesi için siyasi ideolojilerden ve beklentilerden uzak, farklı düşüncelerin propagandası yapılmadan bir an önce mücadele edilmesi gerekmektedir. Kadına yönelik şiddetle mücadele için alınan kararlar yetersiz kalmamaktadır. Gönüllülük esasına dayanan STK'ları yaptıkları çalışmalar, cezaların caydırıcı olmaması sebebiyle sonuca bağlanamamaktadır. Aynı şekilde bazı STK'lar tarafından kadına yönelik şiddet ile mücadele amacından saparak, siyasi propagandaya dönüşmektedir. Özellikle Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun kadına yönelik şiddet ile mücadelede gösterdiği çaba ve etkileri görülmektedir fakat cezaların caydırıcı olmaması tüm çabaya gölge düşürmektedir. Kadına yönelik şiddet ile hep beraber mücadele edersek ancak o takdirde başarı sağlayabiliriz.

## KAYNAKÇA

Altınok, İ. (2020). *Kadına Yönelik Şiddetin Medyada Yer Alış Biçimi: Emine Bulut Cinayetine Dair Haberlerin Söylem Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi.

Altınöz, Ş. (2014). *Kadına Yönelik Şiddet: Faillerin Psikososyal Özellikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.

Akbaş, G. (2018). *Şiddete Tanıklık Etmek: Kadın Cinayeti Sonrası Geride Kalanlar*. Yayınlanmamış doktora lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi.

Akboğa, S. Şahin, O. (2019). Türkiye’de Devlet-Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi ve Sivil Toplum Kuruluşlarına Katılım. *Uluslararası Siyaset Bilimi ve Kentsel Araştırmalar Dergisi*.

Akgül, A. (2021). *Kadına Yönelik Şiddetin, Şiddeti Uygulayan ve Mekan Bağlamında İncelenmesi: Katledilmiş Kadınlar Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi.

Akgün, G. (2017). *Adam Öldürme Suçundan Cezaevine Giren Kadınları Suça Götüren Nedenler ve Sürecin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi.

Akkaş, İ ve Uyanık, Z. (2016). Kadına Yönelik Şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, s.32-34, 32-42.

Aslan, S. (2010). “Türkiye’de Sivil Toplum”. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 31, s. 260 – 283.

Artar, T. (2020). *Türkiye’de Cinsiyet Eşitliği Söylemi ve Uygulamaları: Karşılaştırmalı Analiz*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi.

- Astam, F. (2018). *Kadına Yönelik Şiddet Olaylarında Sosyal Medyada Nefret Söyleminin Yeniden Üretimi: Helin Palandöken Cinayeti Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Ateş, S. (2020). *Kadın Cinayetleri Muş-Bitlis Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Muş Alparslan Üniversitesi.
- Avcı, F. (2018). *Toplumsal Cinsiyet ve Medya İlişkisi: Yazılı Basında Kadına Şiddet ve Kadın Cinayetleri Haberleri Üzerine Bir Analiz*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi.
- Aydoğdu, G. (2020). *Namus Kavramının İnsan Hakları Açısından İncelemesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi.
- Baykal, C. (2014). Eski Bir Suç, Yeni Bir Tanım; Mobbing. Türk Kütüphaneciliği.
- Bekki, Y. (2020). *Türkiye’de İstanbul Sözleşmesi’ne Yönelik Tepkilerin Netrografik Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi.
- Boyacıoğlu, İ. (2016). Dünden Bugüne Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet ve Ulusal Kadın Çalışmaları: Psikolojik Araştırmalara Davet. Türk Psikoloji Yazıları, 126-145
- Büber, O. (2019). *Kadın Sivil Toplum Kuruluşlarının Sosyal Medyayı Kullanma Biçimleri: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu’nun Twitter Kullanımı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi.
- Cihan, F. (2020). *İletişimsel Boyutta Kadına Şiddetin Medyada Yansıması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Çaha, Ömer (2003), *Aşkın Devletten Sivil Topluma*, Gendaş A.Ş. Yayınları, İstanbul
- Çaha, Ömer (2006), “Bir Kez Daha Sivil Toplum”, <http://www.siviltoplum.com.tr>
- Çil, G. (2019). *Türkiye’de Boşanamayan ve Boşanan Kadınların Yapabilirliklerinin Boşanma Eylemine Geçiş veya Geçemeyişleri Üzerine Olan Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Çolak, Ö. (2009). *Eşcinsellere Yönelik Nefret Suçları ve Toplumun Bu Suçlar Karşısında Faile ve Mağdura Yönelik Tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi.

Demez, G. (1998). *Medya Dili: Basında Yer Alan Cinayet Haberlerinin İçerik Çözümlemesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Üniversitesi.

Demircioğlu, Z. (2014). *Televizyon Haberlerinde Söylem Düşünü Oarak Kadın*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi.

Düğmeci, F. ve Gürsel, E. (2019). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Hususunda Devletin Yükümlülükleri ve Sorumluluğu. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.843-873

Erkunt, Ç. (2011). *Öldürme ve Cinsel İçerikli Suç İşlemiş Erkek, Kadın ve Çocuk Hükümlülerde Fail, Olay Yeri ve Mağdur İlişkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi.

Gedik, M. (2016). *Ortaokul Öğrencilerinin Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Tutumları: Beyşehir İlçesi Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.

Gökkaya, V.B. (2011). Türkiye’de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi.

Gönen, A. (2015). *Öldürme Suçu İşlemiş Kadın ve Erkek Hükümlülerde Suç Motivasyonu ve Suça Etki Eden Faktörler*. Yayınlanmamış doktora lisans tezi, İstanbul Üniversitesi.

Güldoğan, E. (2010). *Kadınları Suça İten Psikolojik Nedenler: Adam Öldürme Suçu İşlemiş Kadınlar Örneğinde Bir İnceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi.

Güneş, İsmail (2004), “Sivil Toplum Kuruluşları”, Son Baskı Sanal Dergi, Yıl: 1, S. 5, <http://www.sonbaski.com/sayi7siviltoplum.htm> (son erişim tarihi 20.05.2008)

Güney, S. (2020). *Türkiye’de Cinayet İşlemiş Kadınların Suçlu Profili ve Temel Kişilik Özellikleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi.

Huzziyas, Ş. (2017). *Özgecan Aslan Cinayeti Sonrası Sosyal Medyada Dayanışma Olgusu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi.

İpek, C. (2019). *Feminist Hareketin 1960 Sonrası Sanat Üretimine Etkisi*. Yayınlanmamış doktor tezi, Sakarya Üniversitesi.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri, Sonuçları, Alınacak Önlemler. Jandarma Genel Komutanlığı.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele El Kitabı, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015)

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020)

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2020-2021)

Kahveci, A. (2019). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çankaya Üniversitesi.

Karabela, A. (2020). *Kadına Yönelik Şiddet ve İletişim Becerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.

Karademir, D. (2019). *Kadına Yönelik Şiddetin Türk Basınında Sunumu: Özgecan Aslan Cinayeti Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi.

Kaya, Ö. (2008). *Sivil Toplum Kuruluşları ve Kalkınma*. Yayınlanmamış yeterlilik tezi, İçişleri Bakanlığı.

Keçeli, G. (2018). *Özgecan Aslan Cinayeti: Twitter Üzerinden Eleştirel Bir Okuma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi.

Kendir, M. (2015). *Türk Ceza Hukuk 'unda Haksız Tahrik*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çankaya Üniversitesi.

Kocacık, F. Şiddet Olgusu Üzerine. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 1.

Levendoglu, M. (2019). *Tophumsal ve Kültürel Hayatın Politize Oluşu: 1990 Sonrası Van Örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi.

Mermutluoglu, C. (2017). *Ceza Hukukunda Kadın ve Haksız Tahrik*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi.

Onbirinci Kalkınma Planı (2019-2023)

Oluçay, Y. (2020). *2002 Sonrası Siyasi Partilerin Seçim Vaatleri ve Bunların Uygulanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

Öğün, A. (1996). *Türkiye 'de Adam Öldürme Suçunda Etkili Olan Bazı Sosyo-Kültürel Faktörlere İlişkin Uygulamalı Bir Çalışma*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi.

Özbey, O. (2012). Kadına Yönelik Şiddet-Şiddetin Temelleri. Hukuk Gündemi.

Özen, B. (2015). *Türkiye 'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sivil Toplumun Yeri: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ve ŞEFKAT-DER Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi.

Özolu, E. (2020). *Kadın Cinayetlerinin Sosyal Medyada Yer Alış Biçimleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.

Parlak, B. (2014). *Haber Metni Çevirilerinin İncelenmesi: Bir Cinsiyetçi Söylem Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi.

Pehlevan, G. (2019). *Bireysel Silahlanmanın Kadın Cinayetleri Üzerindeki Rolünün Alandaki Uzmanların Görüşleri ile Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi.

Rozant, R. (2010). *Aile İçi ve Aile Dışı Cinayet İşlemiş Faillerin Kişilik Yapılarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi.

Page, A. ve İnce, M. (2008) Aile İçi Şiddet Konusunda bir Derleme. Türk Psikoloji Yazıları, 81-94.

Palut, A. (2018). *Kasten Adam Öldürme Suçu*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi.

Polat, O. Şiddet. MÜHF-HAD, s. 22

Sağlam, M.T. (2020). Türkiye’de Sivil Toplumun Tarihi Gelişimi ve Sivil Toplumun Örgütlü Yapısı Olarak STK’lar. Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

Sargın, A. (2010-2012). Kamu Kurumları ve Kadın Sivil Toplum Örgütleri İçin Kadına Yönelik Şiddet ile Mücadele ve Şiddete Uğrayan Kadınlara Destek Mekanizmaları. Kadın ve Kadın STK’larının Güçlendirilmesi Projesi.

Sayar, Ü. (2015). *Kadın Cinayetleri: Eşini Öldüren Erkekler Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi.

Şahbaz, Y. (2020). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Basın Dili Bağlamında İncelenmesi: Hürriyet, Sabah ve Sözcü Gazeteleri Üzerine Bir Analiz*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi.

Şengül, H. (2016). *İzmir’de Yapılan Adli Otopsilerde Kadın Ölümlerinin Özelliklerinin İncelenmesi ve Kadına Yönelik Şiddetin Araştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.

Şentürk, Ş. (2015). *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İletişim Eğitim Programının Etkililiği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Tahtalı, M. (2018). *Kadının Yaşam Hakkının Korunmasında İdari Kolluğun Rolü ve Önemi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Kırıkkale Üniversitesi.

Tanman, N. (2019). *Türk Televizyon Dizilerinde Kadın Temsili: Kadın, Ufak Tefek Cinayetler ve İstanbullu Gelin Dizileri Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi.

Taş, Y. Kurt, S. (2015). Sivil Toplum Örgütlerinde Profesyonel ve Gönüllü Çalışma İlişkileri: Tehditler ve Fırsatlar. HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi.

Taşlıçukur, Ç. (2009). *Namus Bahaneli Cinayetlerin Türkiye'deki Basında Haber Olarak Yapılandırılışının Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi.

Talas, M. (2011). Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye Perspektifi. Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bölümü.

Talas, Mustafa-KOC, Mustafa (2007), “Neo Liberalism, State and Civil Society”, International Conference on Environment: Survival and Sustainability, 19-24 February, Nicosia-Northern Cyprus Organized by Near East University, poster paper.

Terzioğlu, D. (2018). *Katılımcı Demokrasi Bağlamında Sivil Toplum Kuruluşlarının İnternet/Sosyal Medya Üzerinden Halkla İlişkiler Faaliyetleri: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun Twitter Paylaşımlarının Bir Örnek Olay Üzerinden Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi.

Tunalılı, M. (2019). *İnternet Gazetesi Okuyucuları Kadın Cinayeti Haberlerini Nasıl Yorumluyor? Eskişehir'de Sosyolojik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi.

Turak, R. (2015). *2000-2010 Arası Medyada Kadın Cinayetleri ve Din İlişkisi: Hürriyet ve Zaman Gazeteleri Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi.

Tuzcu, H. (2020). *Türkiye'deki Kadın Cinayetlerinin Sosyolojik Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi.

Uslu, S. (2018). *Taksirle Öldürme Suçu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi.

- Ünkap, Ö. (2009). *Türkiye’de Namus Adına İşlenen Cinayetler: Mücadele ve Kazanımlar Kamer Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Ünver, M. (2020). *2005-2018 Yılları Arasında Meydana Gelen Cinayetlerdeki Suçlu Profillerinin Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Üzümçeker, E. (2017). *Kadın Cinayetleri, Toplumsal Cinsiyetle Özdeşleşme ve Atıf*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yeniçeri, B. (2019). *Sosyal Medyada Cinsiyetçi Söylemin Üretimi: Twitter Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi.
- Yıldırım, F. (2019). *Cinsel Şiddetin Yeni Medya Diline Yansıması ve Etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Yıldız, A. (2009). *Kadın Cinayetlerinin Söylemsel İnşası ve Namus Cinayetleri: Şanlıurfa Örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi.
- Yılmaz, B. (2008). *Faili Meçhul Cinayetlerde Mağdur Profili*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Yörük, Ş. (2018). *Kadına Yönelik Şiddet Olgusu ve Yazılı Basında Temsili Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi.
- Yüksel, A. (2016). *Kadına Yönelik Şiddet ve Töre Cinayetleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Yüzer, İ. (2021). *Evlilik, Boşanma ve Şiddet: Evli Erkekler Üzerinden Bir Değerlendirme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi.

### İnternet Siteleri

<https://turkey.un.org/tr/115605-dr-tedros-kadina-yonelik-siddeti-asi-ile-durdurmak-mumkun-degil>

<https://morcati.org.tr/siddet-bicimleri/>

<https://biruni.tuik.gov.tr/kadinasiddetdagitim/kadin.zul>

[https://vatandas.jandarma.gov.tr/KYSOP/uzaktan\\_egitim/Documents/2%20KYAIS.pdf](https://vatandas.jandarma.gov.tr/KYSOP/uzaktan_egitim/Documents/2%20KYAIS.pdf)

[https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz\\_sd.dagilim](https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz_sd.dagilim)

<https://kadinininsanhaklari.org/savunuculuk/uluslararası-sozlesmeler-ve-mekanizmalar/cedaw/>

<https://www.anayasa.gen.tr/madde90.htm>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040723.htm>

<http://www.turkkadınlarbirliği.org/tr/kurumsal/5/%C4%B0stanbul+S%C3%B6zleşmeler-ve-%9Fmesi>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5840.pdf>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-8.htm>

<https://magdurbilgi.adalet.gov.tr/299/Destek-Hizmetleri-Neler?>

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.5.4320.pdf>

<https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/40-tbmm-kadın-erkek-fırsat-esitliği-komisyonu/>

<https://haber.sol.org.tr/kadın-günleri/ayşe-pasalinin-katili-de-namusun-arkasına-sigindi-haberi-39034>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/bunlarla-annenizi-oldurecegim-220044>

<https://m.bianet.org/bianet/kadın/129942-ayşe-pasalinin-katiline-muebbet-hapis>

<https://t24.com.tr/haber/türkiye-eski-esi-tarafından-oldurulan-ayşe-pasali-nin-ailesine-50-bin-euro-tazminat-odeyecek,873132>

<https://www.hurriyet.com.tr/dunya/avrupa-da-aile-ici-siddete-karsi-nahide-opuz-kriteri-17219668>

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6284.pdf>

<https://www.ika.org.tr/assets/upload/dosyalar/kadına-yönelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı2016-2020.pdf>

<https://kadinininsanhaklari.org/destek-almak-icin-basvurulabilecek-kurumlar/>

<https://www.aile.gov.tr/ksgm/ulusal-eylem-planlari/kadinin-guclenmesi-strateji-belgesi-ve-eylem-plani-2018-2023/>

<https://www.aile.gov.tr/ksgm/ulusal-eylem-planlari/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-plani/>

<https://www.aile.gov.tr/ksgm/ulusal-eylem-planlari/izleme-ve-degerlendirme-raporlari/>

<https://www.aile.gov.tr/ksgm/ulusal-eylem-planlari/izleme-formlari/>

<https://morcati.org.tr/neler-yapiyoruz/dayanisma-merkezi/>

<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2009-84-543>

<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2007-73-369>

<https://www.stkhizmetler.com.tr/stk-nedir-gorevleri-neler/>

[https://www.sosyalhizmetuzmani.org/stk\\_devlet.htm](https://www.sosyalhizmetuzmani.org/stk_devlet.htm)

<http://kadincinayetlerininidurduracagiz.net/>

<https://www.stgm.org.tr/egitimler/dunyada-turkiyede-sivil-toplumun-tarihsel-gelisimi-guncel-tartismalar>

<https://www.akparti.org.tr/media/271931/secim-beyannamesi-2018.pdf>

<https://www.akparti.org.tr/parti/parti-programi/>